

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 111.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rt. Kereskedelmi
Társaság.

Művelő főosztály-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 111.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Vasárnap, március 12.

Albániában megvert
olasz csapatok.

Budapest, március 11. (Hivatalos.)
A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Nincs nevezetesebb esemény.

Délkeleti hadszíntér:

A Semeni alsó folyása mellett visszamaradt olasz csapatok tegnap-oltt keleti szárnyukat veszélyeztetve látva, néhány ágyulövés leadása után a legnagyobb sietséggel megkezdtek a visszavonulást. Ámenetileg már ellenállásra állapodtak meg a ferrastól északra fekvő magaslatokon, de innen is gyorsan tovább siettek és az összes hidakat maguk mögött szétrombolva, a Vojassa déli partjára vonultak vissza. Észak-Albániában és Montenegróban mint eddig, úgy most is csend uralkodik.

Olasz hadszíntér:

Az olasz tüzérség tegnap a tenger-melléki harcvezető vonalon a szokott pontok ellen újra élénkebben tüzelt. A doberdói fensík szakaszán aknavető és kézigránát harcok is fejlődtek ki. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Német sikerek
a Champagneban.

Berlin, március 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Szász ezredek egészen csekély veszteséggel rohammal elfoglalták mintegy egyezernégyszáz méter szélességben és körülbelül egy kilométer mélységben az erősen kiépített állásokat, azokban az erdőrésekben, amelyek a Reimstől husz kilométernyire északnyugatra fekvő Ville an Bojstól délnyugatra és délre terülnek el. Tizenkét tiszt és hétszázhuszonöt főnyi légénység sebesületlenül kezünkbe esett. A zsákmány egy revolverágyú, öt géppuska és tizenhárom aknavető. A Maas nyugati partján kitakarítottuk a Bois des Corbeaux és a Cumieres erdőben azon térségeket, amelyeket a franciák még tartottak. A nagy erővel, az erdők déli szélén, valamint a tovább nyugatra fekvő német hadállások ellen megkísérelt támadásokat, védőtüzelésünk eltorította. A Maas keleti partján igen

élénk tüzérségi tevékenységre került sor. Különösen a Brastól északkeletre fekvő vidéken. Vaux falutól és erdő-től nyugatra és a Woewresikság több pontján döntő gyalogsági harc nem volt. Azonban az éj tolyamán véresen visszavertük franciáknak Blensee falu ellen intézett elszigetelt rajtaütési kísérletét. Védőágyúink teljes találata folytán egy francia repülőgép

Chateaux Salinstól délnyugatra az ellenség vonalai között égve lezuhant. Benuclók meghaltak. Holttesteiket és a gép roncsait mi takarítottuk el.

Keleti és Balkán hadszíntér:

Ninos ujság. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lelki untauglichok.

Arad, március 11.

Őn, Uram, a ki tavaly ilyenkor egy tartalékos vezérezredes módjára nyilatkozott közöttük az összes harc-tereken folyó műveletekről, ő, más-kent arranzsította volna a marnai csatát és magától értetődőnek találta a gorlicei áttörést, ellenben nem értett mindenben egyet a limanovai ütközet intézőivel, ő, ugyanőn a napokban azt mondotta a hadba nem vonult 43-50 évesek kávéházi asztalánál: „no én már nem olvasom a harctéri tudósításokat. Majd, ha azt írják, hogy megvan a béke, akkor el fogom olvasni“.

Ehhez a kijelentéshez minden-eseire több joga és illetékessége volt, mint a hadmozdulatok fölülbírálásához, Mackensen, Conrad, Gallwitz, Kövess és Boroevic képességeinek nem mindig jóakaratu méltatásához. Az irás szabadságát a háboru magasabbérdekeiszempontjából meg kellett szorítani; nem lehet mindent megírni és a mi megíródik, abból egyet-mást nem szabad megjelentetni. Abba igazán nem avatkozik a cenzor, hogy ki mit olvasson el, mit ne: reá nézve is kellemesebb dolog lehetne annál, hogy mindent végig kell olvasnia.

Elolvassa, vagy nem olvassa, — az mindegy és Hötörtől letel az összes Kriegspresssequartier-beli kartársak hűségét nem érinti ez a dolog. Miután azonban az ő mostani rossz példája ép úgy vonz, mint a régi és sokan hajlandók az ő szuverén álláspontját nemcsak magukévé tenni, de, mint egy újajta bölcseséget magukévé tenni: nem árt ahhoz egy-két elmélkedő szót hozzátűzni.

Abban hagyni a harc eseményeinek olvasását és csak ott kezdeni el, amikor majd a békéről lesz szó: annyit tesz, mint kellemes milieuban át-átadni azt az egész csúf háborús időt. Nemi öntegyelmezéssel nem venni tudomást arról, ami nem a régi éle-

tünk szerint történik. A háborút valami távol fekvő, már erősen elnyújtott valaminek tekinteni, a minnek végül is az a hivatása, hogy betegeződjék. Addig mar nem vonzó téma. Azután: a béke, az valami kellemesen, és kedvesen új lesz. Állapotnak és beszéd tárgyának is. Milyen kéj lesz a béketárgyalásokon tusakodó diploma-tákat leszamarazni!

Hát ez, tisztelt valaki, csunya és cinikus megnyilatkozása az önzésnek, amely oly buján virágzik ebben a háboruban. Máskor az önzés és az egyén dolga: de amikor a százerek és milliók legnagyobb és föl nem hecsülhető önzetlenségével és önfeláldozásával áll szemben a semmit sem áldozók és biztonságban ülők hárt nem ismerő önzése, akkor az égetni való bűn.

Százvezren és százvezren vannak, a kik nem tudják ilyen kellemesen át-átadni a béke kötésétől elválasztó időt. Ki tudja, hány éjszakát, hetet, hónapot kell nekik a futóárkokban, a fedezékhalószobában eltölteni, hány, meg hány drótsövényen átvágnak magukat, hány meg hány gránátzaporból csodamódon megmenekülni, hány sebet elszenvedni, hány este megköszönni az ajándékba kapott márt és bizni a bizonytalan holnapban, hány meg hány-szor hazasóhajtani az elnagyott asszony, a rég nem látott gyerekek mellé, a míg a béke pillanatot eléri! És ezek közül is hánynak kell meghalni, hogy a tal-élők csakugyan eljuthassanak a szép napig, addig a napig, a melynek eljöveteleig ő egyszerűen nem órajt tudomásul venni semmit a háborúról!

Beszéljünk a milliókról, a kik száz és százféle módon osztóznak a tronton levők szenvedéseiben; akiknek a háboru sokkal hosszabbat jelent, fárasztó, mint gyakori ismétlő-

désekkel tarkított, fordulatokban nem elég gazdag és már nem egészen lebilincselő olvasmányt! Ha önről tudnának, hányan sóhajtanának föl: hej, ha nekik is csak olvasni kellene mindarról, a mit átsirnak és átszenvednek!

Es önnek már az olvasmány is sok. On elvált tőlünk azon az uton, a melyen a lelkünk, ha gyötrő izgatósságok között, ha néha lehangoló érzésekkel, de mindig és minden harciéren követte a fronton levőket. Követte a nagy hadi egységek mozdulatait, a melyeket a vezérkari jelentés rajzolt meg, a típusokat, az egyeseket, a kiket a harciéri írók és újságírók írtak meg. Es ha Höfer, a ki megbocsáthatatlan könnyelműséggel, nem utazik eredetiségekben, néha ugyanolyan írt, mint máskor, az új volt előttünk, mert tudtuk, hogy új vérbe, új bátorságba került és új kavics a győzelemhez vezető, hosszú országúton; ha az öreg népfelkelő, a derék tartalékos hadnagy, a vakmerő kis zászlós és az atyai brigadéros ugyanolyan volt, mint a kiről már olvastunk: mohó szeretettel elolvastuk, mert ezek mások és mert tudjuk, hogy nem lehet annyiról írni, mint a hányról írni kellene és lehetne.

Ha sokan követnék Ont ebben az elválásban, — akkor rossz képet kellene festeni rólunk annak, a ki az utánunk jövő nemzedék előtt ennek a háborúnak minden részét ki akarná emelni. Megírhatná, hogy milyen kevés talaja volt az itthon maradottak között a szolidaritásnak, az együttérzésnek, az emberi és honfitársi közösség gondolatának. Talán azt az ítéletet is megtalálja alkotni: „a mikor már az öregeket is a zászló alá vonták, többnyire a testi és lelki untauglichok maradtak otthon.”

Ez ön, s ha vannak önnek követői, a lelki untauglich, a kinek jó érzésre és tisztességes gondolkodásra való alkalmasságát az önzésnek szertelen tulhizottsága rontja meg. Jobb lett volna a háborút végigélni, a nélkül, hogy ezt a típust megismerjük. De ha tudomást vettünk róla, el kellett mondanunk mindezt. Nehogy még sokan akadjanak, a kik a betükön át se hajlandók a háboru szenvedéseit megérezni és a kik azért nem hajlandók szórakozásaikból, fényüzésükből, kényelmükből áldozni: „mert hiszen ezzel úgy se segítünk azokon, a kik nincsenek itthon.”

Megszűnt a Romanul. Két nap előtt az aradi Romanul kénytelen volt megjelenését megszüntetni. A Romanul, mint ismeretes, 1910-ben alapította a román nemzeti komité egy irakciója, majd miután letolytatta heves harcát a szintén Aradon megjelent Tribunával, a román nemzeti komité hivatalos lapja lett. Beavatott helyen úgy tudják, hogy változott viszonyok közt, másirányítókkal élén, esetleg más városban is a lap újra fel fog éledni.

Politikai háboru az olasz háboru ellen.

(Salandra bukott ember. — Valonát erősítik az olaszok.)

L'Avanti újságias.

Lugano—Amsterdam, március 11.

Athén. Az olaszok még most is szakadatlanul dolgoznak valonai állásaik kiépítésén. A felesleges polgári hivataínokokat elküldötték. A polgárság nagy része Reggého távozott. Valonába nagyszámu nehéz tüzérség érkezett, melyet az állásokba helyeztek el. A munició pótlás is szüntelenül tart. A valonai öblöt szigoruan ellenőrzik, részben aknákkal, részben dróthálókkal zárták el.

Amsterdam. A Times jelenti: Rómából jelentik, hogy a kabinet átalakítására törekedő mozgalom állandóan növekvőben van. Dacára annak, hogy Salandra Turinban bejelentette, hogy a kormány változatlan marad, avagy lemond, politikai körökben mégis biztosra veszik, hogy hamarosan változások tognak bekövetkezni.

Lugano. A Secolo közli Canepa reformszociálistának Bissolatihoz intézett levelét, melyben felszólítja képviselőtársát, hogy döntő szavával vessen véget a tarthatatlan politikai állapotoknak és hozza meg a hazája számára azt az áldozatot, hogy lépjen be az új miniszteriumba. Canepa ezt a kabinetet az összes intervencionista pártoknak és a háboruellenes Giolitti-pártiaknak bevonásával alkotott koalíciós miniszteriumnak gondolja.

A Popolo d' Italia biztosnak tartja a miniszter krízist. Kevés valószínűség szól amellett, hogy ezt nyilvános lezavazás fogja megelőzni, mert Itália, Franciaország és Anglia példáját követi, ahol a bizalmatlanságot nem árulták el nyíltan a kormány ellen a háboru alatt.

Lugano. Canepa képviselőnek Bissolatihoz intézett levele áll napok óta az érdeklődés középpontjában. A Giornale d'Italia, Salandra és Sonnino organuma hosszas vitába bocsátkozik a levélíróval. A lap különösnek tartja azt, hogy Genua képviselője, aki határozott intervencionista és eddig a háboru nagyarányu kiterjesztését követelte, ilyenformán megváltoztathatja véleményét és oly miniszteriumot követelhet, amelyben Giolitti hívei is helyet foglalnak. Mindez homlokegyenest ellentétes azszal, amit Canepa eddig akart. Ha célját el is érné, az országba nézve rendkívül súlyos morális rázkódtatással járna az ilyen nagyarányu véleményváltás.

Canepa állásfoglalása valószággal sztrájk a háboru ellen, mert Genua képviselője hetekkel ezelőtt még Olaszországnak és a szövetségeseinek szorosabb kapcsolatát követelte. Kedvezőtlen benyomást fog kelteni a szövetségeseik körében az a tény, hogy Itáliában ismét hatalomra jutottak azok, akik ellenették a háborut. A Giornale d'Italia azon a meggyőződésen van, hogy mindazok, a kik energikus, becsületos és őszinte háborut követelnek, ellene szavaznak Canepának, akivel különben Bissolati sem ért egyet.

Lugano. Az Avanti szerint két áramlat vehető észre egy új miniszterium alakítása körül. Az egyikbe a radikálisok, reformszociálisták és a szélső nacionalisták tartoznak, ame-

lyeknek programja németellenos szocietű. Ezek a kamarában százbussz szavazatra számíthatnak. A második áramlathoz csatlakoztak a baloldal és a centrum liberálisai, valamint azok, akik a háborut csak nemzeti területen akarják megvívni. Ez áramlat hívei többségben vannak a kamarában. A szociálisták mindkét áramlattól külön állnak, de mint a háboru határozott ellenségei a második áramlathoz közelebb vannak, mint az elsőhoz.

Róma. Az olasz intervencionista párt elhatározta, hogy követelni fogják Salandrától, hogy úgy a bel, mint a külpolitikai helyzetről részletesen nyilatkozzék.

Róma. Az intervencionista képviselők Bissolatti vezetésével követelték Salandrától még a parlamenti vita előtt, hogy nekik néhány miniszteri tárcát adjon át. Salandra a kérelmet visszautasította, mire a képviselők elhatározták, hogy a parlamentben támadni fogják a Salandra-kormányt. A szociálisták értesülvén az eseményekről, elhatározták, hogy a parlamenten kívül álló válságkísérletek ellen inkább támogatják Salandra kabinetjét is, mint kisebbik bajt.

Róma. A minisztertanács helyeselte Salandra legutóbbi parlamenti kijelentéseit.

Kedden nyilik meg a bécsi és a budapesti tőzsde.

(A börze alelnökenek nyilatkozata.)

Aradi Közlöny tudósítással.

Budapest, március 11.

Hirt adtunk arról, hogy a bécsi tőzsdetámara elhatározta, hogy a nagy börzetermet e hó 14-én, kedden átengedi az értékforgalom számára, ezental minden hétköznapon féltizenkettőtől egyig az érték forgalmát a tőzsde belső termeiben fogják lebonyolítani. A bécsi börzecamara ezzel kapcsolatban hirdetményt bocsátott ki, a mely a börzeforgalom ujra való felvételének szabályait tartalmazza.

Miután a bécsi és budapesti tőzsde megnyitása közt tudvalevőleg hallgatóságos juktím jött létre, aktuálisá vált a budapesti tőzsde megnyitásának kérdése is. Erre vonatkozólag a tőzsde alelnöke Simon Jakab udvari tanácsos az alábbi információt volt szives adni.

A budapesti tőzsdetanács kézhez vette a bécsi tőzsdetámara átiratát, amelyivel értesíti, hogy a bécsi tőzsde e hó 14-én, bizonyos körkötök közt, ujra megnyilik. Ennek az értesítésnek a kapcsán megtörtént minden szükséges intézkedés avégből, hogy e hó 14-től kezdve a budapesti tőzsde is hasonló keretek közt folytassa működését.

— Hangsúlyoznom kell, hogy sem a kormány, sem az autonóm tőzsdetanács részéről nem történt semmitéle pozitív lépés, ami a mai tőzsdei rendet megváltoztatná. A helyzet egyszerűen az, hogy az Értékpapirkereskedők Egyesülete azzal a kéressel fordult a tőzsde tanácsához, hogy ahelyett, hogy a rendes forgalmat a társalgóban bonyolítják le, a jövőben engedje át erre a célra a nagytermet.

tőzdetanacs most eleget tesz ennek a kérelemnek, de ezzel csak tudomásul veszi azt, hogy a mágnforgalom bizonyos módok és formák közt a tőzde hivatalos helyiségében bonyolódik le és készen van arra, hogy esetleg visszavonások felmerülésekor szigorú megtorlást alkalmazzon és a játék minden elfajlását lehetetlenné tegye. Remélhetőleg ilyen lépésekre nem kerül a sor, de újból hangsúlyozni kell, hogy tulajdonképpen most sincs másról szó, mint arról, hogy a tőzdetanacs, bizonyos magasabb érdekekre való tekintettel, eldönti azt, hogy a tisztességes mágnforgalom helyhez és alkalomhoz jusson.

— Ami a Giro-tagsági kaució fellemlését illeti, erről hivatalos tudomásom nincs, de azt hiszem, hogy ez a kérdés egyáltalán nem aktuális és azok, akik ettől tartottak, nyilván téves információknak álltak tel. A nagyügynökök „monopóliuma” ellen is hangzottak fel kifogások;

miután azonban náunk ugynevezett hit-es ügynökök nincsenek, azt hiszem, hogy a kérdést sikerült a lehető legalkalmasabb formában megoldani. A kisügynökök, hogyha azokban a papirokban van üzletük, amelyeknek forgalmát a jövőben az ugynevezett nagyügynökök fogják lebonyolítani, egyszerűen hozzájuk fordulnak és a provízió megosztása mellett simán és gyorsan intézhetik el megbízásaikat. Kizártnak tartom, hogy ebből bajok származzanak és azt hiszem, hogy a szórványos elégedetlenségnek semmi komoly alapja nincs.

— A börzén kétségkívül egy újabb lépés történt a rendes forgalom visszaállítására érdekében és készen állunk arra az esethez, ami ugyan még egyáltalán nem aktuális, de amelyről a börzén is sokat beszélnek, mint mindenütt máshol. Ha kitör a béke, akkor a tőzde is le fogja vonni a konzekvenciákat.

latkozott, hogy nem hisz az ellenséges offenzívában, azonban egy entente-offenzívát is céltalannak tartana. Sarrail tábornok panaszkodik a csapatok ellátásának egyre érezhetőbbé váló nehézségeiről, mivel mindent Franciaországból és Angliából kell Szalonikibe vinni és csapatain kívül a lakosság egy részét is el kell látnia. A macedón-görög belföldnek nincs elég készlete a maga ellátására.

A tábornok kijelentette azt is, hogy a nemet tengeralattjárók a Földközi tengeren, főképpen az utolsó tízenegy napon, nagyon észrevehetőkké válnak. Egész sereg élelmiszer- és csapatszallító gőzöst sülyesztettek el.

Szalonikiben azzal a lehetőséggel is számolnak, hogy Sarrail tábornok rövidesen visszatér állásától.

Athén. „Folyik már a görög vér” címen a görög kormány lapja, az Embros vezérékkel közli, mely a többek közt a következőket írja: Az angolok Dedeagacs és Portolagos bombázásánál csodálatosképen a görög városrészt választották célpontul. Ugyanez az eset ismétlődött meg más alkalommal is. A franciák Monaszir ellen intézett támadásának szintén számos görög polgár esett áldozatul. Természetesen, lehetett ezekben az esetekben a véletlen is takarózni, de akkor is tény marad, hogy már görög vér is öntözte a földet, holott Görögország azándékat mindig békés volt. Lehetséges azonban, hogy ne vesszük fel önkéntelenül is a kérdést: vajon nem célozzák-e az angol bombatámadások, hogy a görög lakosságot megfélemlítsék és így próbálják bele kergesni a háborúba az entente oldalán.

Athén. Szalonikiből jelentik: Sarrail az angol tisztek kívánságára elhárított az offenzíva tervet, állítólag azért, mert a megígért olasz segélyes csapatokat utközben a balkáni hadszíntérről más harterre irányították.

Athén. Szkuludiszelnökletével a minisztertanacs volt, amelyen elhatározták, hogy az entente-nak a macedóniai vasutvonalak átengedése és a kavaia-florinai csapatok visszavonására vonatkozó követeléseit nem teljesítetnek. Ép így nem tűrhetik el, hogy a korinthoszi csatortát az entente szállja meg. A hadügyminiszter utasította a görög parancsnokságokat, hogy az entente-enemű kísérleteit avagy további terjeszkedését gátolják meg. Az utasítás betartásaért személyesen felelősek.

Parisba rendelték az idegen államok haditudósítóit. Genéből jelentik: A helyzet komolyságára és a franciák titkolózására rendkívül jellemző az tény, hogy a hadsereg főparancsnokság rendelkezése Parisa hivatásos francia fronton lévő összes semleges, szövetséges és francia csapatok haditudósítóit. A rendelkezés átmeneti természetű.

Előnyomulnak a németek a Maas keleti partján.

— Megingott a francia front. — Gallieni megbetegedett!

— Távirati tudósítás. —

Zürich—Paris—Genf, március 11.

Bern. A Temps írja: A németek Corbeaux boisnál és a Douamont erődnél kissé tért nyertek. A francia hadsereg helyi visszavonulásai elkerülhetetlenek, mert a németek heves ágyutüzének vannak kitéve. A németek keleten elhódítottak a franciáktól egy előretolt kis erdőt, de itt a harc még nem ért véget. Az ellenség meg fogja ismételni a támadását. A francia vezérek átlátnak a németek tervein, melyek megállítására máris megvannak eszközeik.

Zürich. A németek nagy heveséssel folytatják Verdun bombázását. Különösen a Maas keleti oldalán nyomulnak erősen előre. Keleten sikerrel tartóztatják fel a franciákat, északon és nyugaton pedig összébb szorítják a bekerítési gyűrűt.

Paris. (Francia hivatalos jelentés.) A Maastól nyugatra heves agyuzás. A németek a Corbeaux erdőben hevesen támadtak s nagy veszteségeket szenvedtek, de sikerült nekik az erdő egy részét elfoglalniok. Vauxnál a németek a falu és az erdő ellen többször támadtak, azonban óriási áldozataik dacára eredménytelenül.

Genf. A francia haderők verduni helyzete arra indította a parlament hadügyi bizottságát, hogy hívja fel a hadügyminiszter figyelmét Verdunnál és San Michelnél a tolyam áthidalás rendszerére, mert a verduni hidakat az ellenség felrobbanthatja.

Lugano. A Courant jelenti: A francia front megingott — ez a benyomásunk az utóbbi napok jelentéseiből. A nehéz német agyuk összeszúrták a francia előállításokat, amelyek többé nem bírnak ellenállni a német gyalogsági rohamoknak. Vajjon, mi történik akkor, ha megkezdődnek a nagy tömegtámadások.

Rotterdam. A „Manchester Guardian” fel-tűnést keltő cikket ír a verduni helyzetről:

— Verdun állása a francia védelmi tervben óriási jelentőségű. Ha Verdun esik, a szövetségesek előnyomulását megakadályozták

a németek, mielőtt még megmozdulhattunk volna. Ha Verdun maga nem is esik el, de megszálló seregét kénytelenek lesznek a franciák visszavonni, a németek azonban a helyzetben lesznek, hogy Franciaország szívét fenyegetik. A legiszább ostobaság a németek előretöréseit másként, mint a legkomolyabb megvilágításban szemlélni. Ezt a sikert nagyon is súlyosan meg fogjuk fizetni, ha még egy offenzívát akarunk indítani nyugaton. A magunk részéről minél inkább kétekedünk abban, vajjon okos lenne-e a kísérletek, melyeket a legutóbbi évi offenzíva alatt, helyzetünk folyamtaiban, megismételünk.

Paris. A Matint felhatalmazták annak közlésére, hogy Gallieni hadügyminiszter megbetegedett.

Sarrail tábornok lemond.

(Már tolyt görög vér.)

Frankfurt—Athén, március 11.

Athén. A Nea Imara az alábbi érdekes fejtegetést fűzi Sarrail atnéni utazásához:

Sarrail tábornokot Szalonikiban Venizelosz-parti görög környezete úgy informálta, hogy Szkuludis kormányának a napjai megvannak számolva és a király szavának többé egyáltalában semmi súlya nincsen. Sarrailt sikerült meggőzni arról, hogy az egész ország Venizelosz híve és küszöbön van a forradalom, hogy elűzzék mindazokat, akik meggátolják, hogy Görögország semlegeségével szakítva, az entente veszített ügyét szolgálja. Sarrail tábornok utjának egyedüli célja az volt, hogy erről a saját szemével szeressen meggyőződést, de természetesen mindennek nomlokegyenest az ellenkezőjét tapasztalta, mert is csalatkozottan sietett vissza Szalonikiba.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti Konstantinápolyból:

Sarrail tábornok az utóbbi időben Szalonikiben ismétellen úgy nyi-

AZ ARADI KOZLONY telítionszamai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 367
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 141

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: Délután: „Vagy ő vagy senki” operett. Este: „Grün Lili”.
Hétfő: „Grün Lili”.
Kedd: Begovits táncos-pár felléptével „Zsuzsi kisasszony”.
Szerda március 15-én: Diszeloadás „Bánk Bán”.
Csütörtök: Zilahyné S. Vilma felléptével: „A Császárné”.
Péntek: Zilahyné S. Vilma felléptével: „Luxenburg grófia”.
Szombat: délután: Ifjúsági és népies előadás: „Onagysága ruhája”. Este: Engel (Kálmán) Sárka felléptével „A Tanítónő”.

Harmadik kamarazene-est.

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Arad, március 11.

A háboru — akármilyen paradox hangzásu — meglepően sok kulturális értéket bontott ki. Amiről békében sem igen álmodozunk, hogy hangversenyző aradi művészek összefogva egymásután töltsek meg közönséggel zseftől a kulturpalota nagytermét, ezt meghozták a hadi napok. Arad zenei élete mindig virágzó, hatalmas volt, de mégis több az ediginél, jelentősebb, új fejlődéssel biztató a három kamarazene-estély fényes sikere. Telmányi Emil és Vas Sándor, akik a kamarazene-esték műsorán táradhatatlanul vettek részt és akik a filharmonikusok támogatásával megcsinálták ezt a három szép estét, büszkék lehetnek munkájukra. Nem csak azért, mert a három est jövedelméből négyezer koronánál többet juttattak aradi hadi jótékony célra; nem csak azért, mert háromszor odacsábitották élvezetes, művészi estére Arad előkelő közönségét a kulturpalotába; nem csak azért, mert minden egyes alkalommal újabb bizonyosságot adták tehetségük egyszerű kibontakozásának, hanem azért is, mert a két vállalkozó, bátor fiatal művésznak köszönheti Arad zenét szerető közönsége, hogy most is, a háboru alatt is, amikor a művészetben üzletet kereső vállalkozás nem mér kockázlatát hangverseny rendezést, elhozta Aradra Moshammer Románt ez operaház hárfaművészt, Buttykayné Kosáry Emmi, aki varázslatos énekével feledhetlenül meghódította az aradiakat, ma Dianziné Rácz Enát és a maga metier-jében megbecsülhetetlen Dianzi Oszkárt.

Emez összefoglalás minden dicsőrete külön is megilleti a mai harmadik kamarazene-estét, amelynek hatalmas sikerét mutatja, hogy este nyolctól csaknem éjfélig rendületlenül kitartott a közönség és valósággal estromolta ráadásokért az előadó művészeket. Az est legnagyobb sikere Moshammer Románé volt. A klasszikus öszejeű művész igazi mestere a régi bővös szavú, ma csak ritkán hallható hangszernek. A hárfa hurjai lágy, simuló, édes szóval beszélnek, sóhajtanak ujjai alatt. Telmányi hegedű kíséretével előadott szonátája ép oly viharos tapsot kapott, mint a Wilm hárfakonzert, amelyet Dianzi kísért. Az utóbbi után két hárfaszóló is kapott a tapsokért gazdag jutalomként a közönség.

Telített az est másik vendége: Dianziné Rácz Ena asszony is, aki térje gondos és finom kíséretével művészzel és sok melegséggel énekelt. A pompás műsorban csillogónál csillogóbb számokkal szerepelt ma ismét Telmányi Emil. Ő kezdte az est műsorát Vas Sándorral együtt Beethoven Kreutzer szonátáját adva elő és ő fejezte be Dianzi utólrhető kíséretével Wieniavszky Tarantellájának és Kreisler Wiener Caprice-jának briliáns elő-

adásával. A közönség talán még ekkor is rádicsokért tapsolt volna, de éjfélre járt az idő és be kellett érai ezzel a reménnyel, hogy a mostani sikere után jövőre is kapunk kamarazene-estéket.

* Színműelőadás a Kölcsey-zsuron. A Kölcsey Egyesület utolsó zsúrija lesz vasárnap, március 12-én délután öt órakor a kulturpalota nagytermében. Az egyesület idei, előre kitűzött programját végig betartva, ezt az utolsó döntést a múlt évben kitűzött színmű pályázat nyertes darabjának bemutatására szánta. A kulturpalota színpadán az aradi színtársulat művészeivel játszattja el az egyesület Mendlik Béla pályázat nyertes egy felvonásos színművét, A rahói tanítónőt. A háborus aktualitása színműben a szerző az oroszok máramarosi betörésének napjaiból fest érdekes képet. Rahó faluból mindenki menekül az oroszok közeledésének hírére, csak a tanítónő tart ki helyén és az ősz jegyző marad a helyén. A betörő horda kegyetlenségeit, a kozákkapitány brutalitását, az áruló papus elvetemültségét csatlánó, izgalmas jelenetekben festi a szerző. A kis színmű a magyar csapatok diadalmas visszatérésével végződik. A felszabadító csapatok élén jön a tanítónő vőlegénye és a hős magyar leány boldogan borul szerelmese keblére. A színmű szereposztása a következő: Elza: Keszlerné Kápolnai Juliska, Papné: Rozsnyai Ilonka, Jegyző: Várnai, Kozák kapitány: Hidvéghy, Bérczi járásbíró, huszárfőhadnagy: Delli. A darabot Hidvéghy Ernő rendezte. A színmű előtt Zombory Andor aradi főreáliskolai tanár tart felolvasást Sárosy Gyuláról, az aradnegyei poétáról, akinek száz esztendőszületési évfordulóját ünnepli meg ezzel a Kölcsey Egyesület. A tagok zsuriggyűkkel, mások pedig egy koronás belépjegygyel hallgathatják meg az előadást.

* A színház hírei. Zilahyné Singhoffor Vilma, az aradi közönség kedvelt primadonnája a héten két estén lesz vendége a színháznak és eljátsza két legjobb szerepét, amelyekkel most aratja a fővárosban is legszebb sikereit. Csütörtökön, 16-án „A császárné” címszerepét és pénteken „A Luxenburg gróf” Angéla szerepét. Zilahyné mindenkor elragadta a közönséget művészetével és biztossá vasszük, hogy mostani fellépései is zseftől házakat fog eredményezni. A Begovits ifju táncospár kedden a „Zsuzsi k. s.” operett előadása keretében, ismét tel fog lépni és bemutat két pompás táncot, az ifju táncospár fellépése iránt általános érdeklődés mutatkozik a közönség körében. A jövő hét érdekességei. A színház jövő heti játékrendje elég érdekesnek ígérkezik. Vasárnap délután Eysler kitűnő operett újdonsága „Vagy ő, vagy senki” kerül előadásra, este 7 és fél órakor és hétfőn „Grün Lili” Földes Imre kitűnő vígjátéka van műsoron negyedézer, kedden a „Zsuzsi kisasszony” pompás operettet ismétli meg a társulat. Horváth Mici, Győző, Kertész, Járás S. és Polgár Sándorral a főszerepekben, szerdán, március 15-én diszeloadás a „Bánk-bán”, melyben a társulat összes tagjai részt vesznek. Ugyanazok a héten kerül előadásra hosszú pihentetés után „A Luxenburg gróf” pompás operett, a főszerepekben Zilahyné mint vendég, Horváth Mici, Benkóné, Berics, Győző, Polgár S. A hét legérdekesebb estéje szombaton lesz, amikor Engel (Kálmán) Sárka ismét fellép, ez alkalommal a „Tanítónő” címszerepében. „A sárka libom” után a „Tanítónő”, mindenesetre érdekes vállalkozás és az a nagy siker, amely első fellépését koronázta, mindenképpen fokozódni fog ez újabb fellépése alkalmával. Jegyek az összes előadásokra előreálthatók a színházi pénztárnál. — *Kerelem a szülőkhöz.* Molnár Ferenc irodalmi becsü Mirakuliumához, „A tehér felhő” című újdonsághoz szükség van 30—40 polgári iskolai első osztályba járó fiuk és leányokra. Kérjük a t. szülőket, szivesked-

jenek gyermekeiknek megengedni, hogy ebben a kiváló újdonságban közreműködhesseket. Jelentkezni naponta lehet d. u. 3-tól a színházi irodában.

* Elhalasztott hangverseny. Unger Mór zenetanár növendékei a „Vörös Kereszt Egyesület” javára rendezendő hangversenyüket nem f. hó 19-án, hanem *április hó 2-án* tartják meg a kulturpalotában. Az elhalasztás oka az, hogy több közreműködő növendék beteg és az emiatt szükségessé vált elhalasztás következtében a kulturpalota nagyterme csak az említett napon áll rendelkezésre. Jegyek már kaphatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében.

* A szenzenheimi reitély. (Bürogyi történet ez Urániában.) A főváros világ köréből legutóbb több különböző téma szerepelt a színház műsorán. A tegnapi bemutatója a színháznak egy romantikus jellegű, de mégis bürogyi háttérrel bíró történet, amely egy kastély titkát tárja elénk. Amerika meseze vadonjában egy farmer beszél el leányának, ezt a történetet, amelyből megtudjuk azt, hogy a farmer nem más, mint a szenzenheimi kastély egykori ura, aki egy súlyos bűncselekmény gyanúja elől menekült Amerikába. Elmondja leányának, hogy a kastélyban régen meglétek időtá testvérét s hogy ezzel őt gyanúsították, pedig ő ebben ártatlan. A leány eljön Európába, felkeresi a kastélyt, még életben találja édes anyját és az ő segítségével nekifog az ügy tisztázásának. — *Egy Svengáli.* az amerikai filmgyártás legkiválóbb mesterműve, mely a budapesti Mozgóképtárházban két héten keresztül szenzációs sikert aratott, amely kiállítás és rendezés dolgában minden eddigi látványosságot felülmul, az „Urániában” kerül legközelebb bemutatásra.

* Mágna Miska. Február tizenkettődikén ünnepi külsőségek között lezajlott az idei szezon első nagy operett szenzációja: a Király Színház bemutatja Szirmai Albert új operettjét, a Mágna Miskát. Nagy sikere, melivel a közönséget is meggyerte, csak zajos külsőségekben is megnyilvánuló igazolása annak az elismerésnek, mely Szirmai Albert tehetségére iránt eddig benső tisztelgési körében megnyilvánult. „Hoppsza Sári!” és „Cintányéros nőt” a címe a „Mágna Miska” legszebb sikerű két számának. Az operett két gyönyörű keringője „A nő szívét ki ismeri?” és „Ugy szeretnék boldog lenni!” örök kedves nyomot hagy a hallgatóban. Nagy sikere van még az „Oh suhogó selyemszárnyak” című dalnak is. A végtelen bájos operett teljes zenéje két füzetben jelent meg. Egy-egy füzet ára 3 korona. Kapható a kiadónál: Rózsavölgyi és Társa c. és kir. udvari zenemű és könyvkereskedőnél, Budapest IV. Szervita-tér 5.

* Dr. Gar el Hama az Apollóban. (A hétfői premier.) A Nordisk-filmgyár az eddig. művészi rendezésében hétfőn mutatja be az Apolló-színház Gar el Hama, a diplomás gazember legújabb szenzációs filmjét. Gar el Hama ezúttal gyémántolvajlást követ el s így kezdődik a küzdelem közte és a detektív között. Már-már úgy látszik, hogy örökre ártatlananná teszik, mikor a legválságosabb pillanatban indus maszkban sikerül az üldözött elő végleg eltűnnie. Ezt a cselekményt a Nordisk-gyar főtitulmulhatatlanul ötletes rendezésében oly pompásan dolgozva fel, hogy a legkiválóbb detektívfilmek közé kell a Gar el Hama-képet soroznunk. Ugyazintén hétfőn kerül vetítésre „Az entente utolsó napjai a Dardanelláknál” című szenzációs háborus dráma, amely az angol-francia flotta kudarcát mutatja be.

* Az Erzsébet mozgószínház ma vasárnap szenzációt keltő slágert mutat be közönségének. A *vörös torony*, szenzációs színmű 2 felvonásban, melyben az emberek egymás iránti gyűlöletét látjuk. A főszerepet a világhírű szép Carlo Wieth játsza. Ezenkívül egy igen kedves és szellemes vígjáték sláger is van műsoron: *Öreg ember nem vén ember*, amelyben látjuk, hogy az öreg szív is oly lobbanékony, mint egy fiatal. Legközelebb: *Győzelem a muzsika horda fölött. Kelet és nyugat harca*, szenzációs háborus sláger. 171.

* Kiváló újdonságok Kerpel kölcsey-könyvtárában és zeneműkiadásában. 189

Az ezredes váltózsirója.

— Preisz főhadnagyné tragédiája. — A nagyváradai tárgyalás második napja. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyvárad, március 11.

Preisz Károlyné szomorú drámáját második napja tárgyalja a nagyváradai esküdtbíró-ság. A tágas terem, a karzatok most is zsúfolásig vannak, a hallgatóságok soraiban ott látjuk Nagyvárad egész társadalmát, előkelő hölgyközönség szorong a zsúfolt padokban, szoktípusú jogászok, a törvényszék bírái, jegyzői. A tárgyalás lassan, az ügyhöz illő méltóságos komolysággal halad és tele van megrázó szenzációkkal, egy házasság élet szörnyűségei titkaival.

A tárgyalás megnyitása után Preisz Károlyné folytatta vallomását.

— Igaz, hogy férje pénzt kért a tisztiszolgától? — Kérde az elnök.

— Jaj, megint ilyen pletkatokat kell átelnem!

— Figyelmeztetem asszonyom, ne árson magának azzal, hogy elhallgat bizonyos dolgokat. Itt az Ön érdeke az első és nekünk mindent tudni kell, amely erre az ügyre vonatkozik.

— Kért. — feleli suttogva a az asszony — Mindegyiktől, ahány csak volt. Koronákat, vagy kisebb összegeket. Cigaretáira. Sokszor cigarettát kér: a legénytől. Mondtam neki: Edes, hogy tudsz ilyet tenni? Elmondják mindent. En inkább nem dobányoznék. Durván felelt ilyenkor: ne ugrass, semmi közöd hozzá. Máskor meg a benne fizetését, ami ki volt téve az asztalra, vette el erőszakkal.

— Egyszer valami idegen pénzzel volt baj?

(„Csak azzal törődj, hogy engem megmentés.”)

— 1908. őszén Tapolcán volt hadgyakorlaton a férjem. Kártyáztak, az uramnak nem volt pénze, csak hivatalos pénz volt nála. Szegény leült kártyázni, azt hitte, hogy nyerni fog, nem rosszból tette. A kinostári pénzt mind elvesztette. Hozzám sürgönyözött pénzüért. Tudtam, hogy az állásáról, a becsületéről van szó. Hiszen mindig én mentettem meg az életét. Zálogba tettem a fehérneműt, az ezüstöket, de nem volt elég a pénz. Közben hazajött. Dühös volt, azidőt: Mért nem más az ügyvédekhez, a zsidókhoz, a pokol tanakára is.

— Mondott mást is, ne hallgasson el semmit — szól közbe az elnök. Ennek ugyan joga van arra, hogy bizonyos dolgokat elhallgasson, vagy a kérdésekre ne feleljen, de saját érdeke, hogy mi tisztán lássunk ebben az ügyben. Mondta azt, hogy nem sokat törődne azzal, ha Ön a testével szerezné meg a pénzt?

— Annyi ideig titkoltam és most ennyi ember előtt...

— Ez az élet kényszere!

— De a gyermekeim apja!

Az elnök néhány percre felfüggeszti az ülést. Ezalatt a támolygó Preiszné Adorján Emil kivezeti a tárgyalóteremből és tanácsal látja el.

Szünet után fellessi az elnök a kérdést:

— Hát hogy történt ez az eset?

Preiszné megismétli, hogy férje hazajött, pénzt kért tőle. Ugyanakkor ott volt nála egy alezredesné, aki elmondta, hogy miféle pletykák keringenek felőle.

— Miféle pletykák?

— Hogy nem tisztességes úton szerzem a pénzt. Magyarán a férjemnek, hogy ilyen körülmények között nem mehetek pénzért, hiszint most is miféle dolgokat fogtak rám. Az uram így felelt: *Mindegy az, hogy mit mondanak. Csak azzal törődj, hogy engem megmentés.* Vagy azt akarod, hogy benne maradjak a slamasztikában? — és felkapott az íróasztalról egy tollkést, végigkarcolt vele.

(Vallomás a halálos ágyon.)

A férj halálos ágyán tett vallomását olvastatja fel ezután a bíróság. Az egyik vallomást a vizsgálóbíró előtt tette az Izraelita kórházban Preisz főhadnagy. Azt mondja: Családi jelenetem volt már délután a feleségemmel. Azt hittem a nagybátyám rendesi adósságaimat, de erre kevés remény volt. Az életünk is pokol volt, féltékenyek voltunk egymásra. Azt mondtam Gizinek, elválniuk. O erre ideges lett, lecsapott két vészt és ruhától lefeküdt az ágyra. Én vacsora után lefeküdtem, de feltűnt, hogy feleségem kivette a sárakból a kulcsot. Tízegy óra körül feleségem felkelt és bement az ebédlőbe. Utána mentem. A szobában sötét volt. Lámpát gyújtattam. Ott állott a szoba közepén homlokához emelt revolverrel. Halálsápadt volt. Tudtam, hogy nem ismer tréfát, rákiáltottam: Mit csinál ez Gizi, megőrültél?! „Eredj, pusztulj előlem — kiáltotta — mert lelélek!” Ide löjj — mondtam neki — és szétártam az ingem a mellemen. — Hát tessék — kiáltotta és két lépéssel rám lökött, két kézre fogta a revolvert. Éreztem, hogy megsebesültem, Gizi kiszaladt a folyosóra, én utána mentem, az ajtóban egészen exaltált állapotban megint rámlógta a revolvert. Beesektem az ajtóba, lefeküdtem az ebédlőben. Később jött Molnár főhadnagy: „Mi az Preisz” — kérdezte. — Meglőtt a feleségem — válaszoltam. Aztán egy lövést és egy zuhanást hallottam, a feleségem öngyilkos lett. A revolver megtöltve szokott állni. Vallomását esküvel erősítette meg.

A rendőrség is kihallgatta halálos ágyán a főhadnagyot, aki ekkor — ezt a vallomást a másik után tette — kijelentette, hogy nem emlékszik pontosan, hogy lött rá a felesége, az asszony halálhírvány volt és azt a benyomást tette, mintha örült lett volna.

Preisz Károlyné kijelenti, hogy ez a vallomás igen sok részletében nem felel meg a tényeknek.

— Isten a tanum, hogy nem akartam megölni, ha akartam volna, egész más módot találtam volna. Dulskodtunk, egy lépéssel sültetett el a revolver. Nem emlékszem férjem állítólagos kijelentésére, hogy „lőjj ide.” Férjem meglepetésszerűen jött be a szobába, én asszoni kezdtem előle; nem tudom, mi történt.

(Az ezredes ellenértéket kér a váltózsiróért.)

Az orvosszakértők véleményének ismeretése után megkezdődtek a tanúkihallgatások. Acél Sándor dr. nagyváradai ügyvéd, most önkéntes tüzér-tizedes kihallgatása szenzációs új adatokkal gazdagította Preiszék családi életének a képét.

Acél Sándor dr. kihallgatását azzal kezdte az elnök, hogy a fiatal ügyvéd hol ismerkedett meg és mióta ismeri Preiszékát?

— 1913. május havában egy nyári mulatságon — feleli Acél dr.

— Mit tud ügyvéd ur Preiszék életkörülményeiről és a tragédiáról?

— Junius elején megbízott Preisz főhadnagy egy felségfolyamodvány készítésével, a melynek az lett volna a célja, hogy tisztibiztosítékának egy részét öfelsége kegyelmével feloldják. Másnap azonban már levelet kaptam a főhadnagytól, aki arra kér, hogy a felségfolyamodvány elintézéséig is, szerezzek neki legelőször adósságai rendezésére nyolcezer koronát. Erre az összegre — írta Preisz — vasárnapig — ez volt a tragédia dátuma — okvetlen szüksége van. Az ügyvéd eljárt a hitelezőknél, volt is egy kevés eredmény, csak a bankoknál nem. Aztán Reiner S. Sándor segítségét kérte, aki megígérte, hogy jó biztosíték mellett szerez egy 10.000 koronás kölcsönt. Tárgyalt Preiszékánál. Szóba jöttek a pécsi ingatlanok, Reiner azt mondta, hogy meg akarja nézni a házakat és 200 korona költséget kért, Preiszék nem tudtak neki pénzt adni. Preisz a tanu nézete és tapasztalata szerint erőszakos, goromba ember volt. Durván intette le feleségét idegenek előtt is, amikor ő először volt náluk, a gyerekeket kikérgette a szobából. Az volt az impressziója, hogy Preiszné mártír-asszony, aki sokat szenved az urától. Olyan asszony, aki erősen csatódott a házasságban. Jól nevelt úri leány, aki a várt mesebeli herceget látta a csillogó egyenruhás tisztben. A férj exaltált volt akkor is, amikor ott jártam. Az asszony egyideig nem akarhatott fedezetet nyújtani az adósságra, aggódott a saját maga és gyermekei jövőjén, félt, hogy ott hagyja őket a férje, akit egyébként még akkoriban is öszölettel, szeretettel emlegetett.

— A férfi később erőszakolta az asszonyt, hogy írassa valakivel alá a 10000 koronás váltót. Mikor én velük erről beszéltem, a főhadnagy említette, hogy volna egy jó kezese: Ránity ezredes, ha — és itt jelentősen a feleségére nézett — öngyilkos akarná. De ez a kezese ellenértéket követel.

— Csak arról lehetett szó, hogy az asszony az övé legyen?

— Igen! Feltétlenül!

— És az asszony milyen álláspontot foglalt el?

— Mint valaki, aki erről már sokat vitázott az urával, de nyakasan megmarad amellett, hogy nem adja meg magát.

Balás Elemér dr. elnök (Preisznéhoz.) Helyes volna nekünk erről bővebb részleteket elmondani?

Preiszné felállt a vádlottak padjáról, minden zében remegve, halálsápadtan, rekedten felelt:

— Vannak barátom, akiknek est az esetet elpanaszoltam... Vallják ők... Én nem bírom...

— Ismét figyelmeztetem saját érdekeire... A védelem követeli, hogy beszéljen.

Preiszné (elészantán): Az utolsó napon is szó volt erről. Az uram kényszerített, hogy menjek Ránity ezredeshez és írassam alá a váltót. Arra kértem a férjemet, hogy jöjjön és is velem. Hiszen elképzelhető, ha magam megyek, akkor másról is lehet ott szó... Durván lökte felém a választát:

— Az úgy is mindegy! Mit bánom én!

Kihallgatásán arról volt szó, hogy adja oda magát az ezredesnek? — Kérde az elnök.

Preiszné: (a vádlottak padjára roskad): Igen!

A hallgatóság soraiban erre olyan moraj támad, hogy az elnök — most először — kénytelen volt a közönséget rendreutasítani.

Aczél Sándor dr. letette vallomására az esküt.

Aztán még Szánthó Jánosné, Buday E-mér százados szakácsnőjét hallgatta ki a törvényszék. Lényegtelen ingadozó vallomásának az volt a legfigyelemreméltóbb része, amikor elmondotta, hogy urasszonyától hallotta, hogy Preiszné testén két üténymok látszanak, mert a löhadagynét megverte az ura.

Szánthóné vallomása után az elnök délután negyed három órákor a főtárgyalást másnap reggel fél kilenc órára halasztotta.

Nyolcvanezer francia vérzett el Verdunnél.

(Mi az eddigi harcok eredménye?)

az Aradi Közlöny tudósításai.

Arad, március 11.

Moraht őrnagy a Berliner Tageblatt-ban a következőket írja a verduni harcokról:

A március hatodikai francia hivatalos jelentés beszámolt a franciák erős tűzérési tüzeléséről a Maastól nyugatra fekvő egész szak szon. A franciák megkísérelték, hogy nehéz mozsárral megakadályozzák a Forges ellen irányuló, már észrevehető német támadást. Mi a fa ut „erős támadással” már március hatodikán elfoglaltuk — jelentette Joffre. Ugyanezt megerősíti a március nyolcadiki német hivatalos jelentés. Forges a verduni francia front előretolt támaszpontja volt a Forges patak, amely az Argonokban ered, mindkét partján nagyon meg volt erősítve. Verdun védelme szon a véleményem volt, hogy ezt a veszélyesített állást, óacira a Maus félsziget és Bras irányában tett előnyomulásunknak, még tarthatja a ezáltal nagyon figyelemreméltó energiáról tett tanúságot. De nekünk ki kellett javítanunk frontunkat, amely időközben már elérte a Cote de Talou-t. Ezért Bethincourt község alatt megtámadtuk az ellenséget a sikerült hat kilométer hosszúságban és három kilométernél nagyobb mélységben áttörni.

Most Forges és Regneville-t saillárdan tartjuk: a frontunk már elért a Cumeres és Bethincourt közti erdőszelet déli határát. A franciák ismét erősen véreztek a a foglyok száma tekintélyesen emelkedett. A foglyok száma március hatodikán 17,000 embert tett ki. Ehez jött még 58 tiszt és 3277 ember a Forges patak melletti állásokért folytatott harcokban, úgy, hogy a szám a huszezeret már meghaladta. Ily alapon a franciák összes veszteségeit a Verdun körüli harcokban 70,000—80,000 emberre tehetjük.

Előrehaladást tettünk azonban még a Woewre sikon is. Fresnes-t, a fontos csomópontot megtisztítottuk az ellenségtől. Szóval, volt erőnk a Cote Lorraine magaslatainak nyugványai ellen is előretörni. Humbert szenátornak ma már valószínűleg többen hisznek Párisban, mint néhány nap előtt.

Humbert szenátort nem fosztja meg józan gondolkodásától a cenzura a megmondja az igazságot, amikor a „Journal”-ban a francia hadvezetőség „tévedéséről” szól. A tévedés abban nyilvánult, hogy a francia hadvezetőség hadseregünket kimérültnek és elhasználtnak gondolta. Ha Párisban nem lettek volna olyan baigák, hogy elzárják az utat a német hivatalos jelentések és azok kommentárjai elől, akkor Verdun sorsa kevésbé véresen alakulhatott volna ki.

Érthető, hogy a franciák most azért akar-nak levegőhöz jutni, hogy a Champagne-ban előretöréseket kísérelnek meg. De az ellenség-

nek ez a reménye is hamis premisszán nyug-szik. Mi ott sem vagyunk gyengék, amit be-bizonyítottak csapataink a Maison de Cham-pagne melletti támadás aktív visszaverésével. Haláltmegvető csapataink, főlényes hadvezeté-sünk a biztosan működő szervezetünk ismét jókora darabbal vitték bennünket előbbre nyu-gaton.

Az entente nem gondol offenzívára.

(Francia kritika a francia hadveze-tésről.)

Távirati tudósítás.

Genf, márc. 11.

„Egységes cselekvést” követel Clemenceau a „Homme Echoaine” betiltását megelőző, te-hát utolsó számában megjelent cikkében, amely a lemondás szomorú hangján állapítja meg, hogy azok a lelkiismeretlen egyének, akik tel-jeesen hijján az arra hivatottságnak kormányra kerülve, olyan helyzetbe sodorták az országot, hogy abból csak a szégyenteljes vereséggel ke-rülhet ki.

Azt hajtogattuk egyre-másra — írja cikké-ben — hogy egységesnek kell lennie a cse-lekvésnek minden téren, de első sorban a had-vezetés terén. De úgy látezik, szavunk csakuggy hangzik el, süket fülek mellett, mint a bibliai próféta szava a pusztán.

Igaz, láthatunk egységet a tervben, egysé-get a kivitelben, a cselekvésben. Olyan szom-szédságiaktól és szövetségstársainktól halljuk — és talán ez esetben nemcsak a maguk el-foglaltságának ügyeskedő indokolása, hanem határukat komolyan fenyegető veszedelem, hogy az oia z nálaíron álló osztrák-magyar hadsereg tíz hónapon át keményen állották az olasz hadsereg négy nagyarányú offenzíváját a a német császár Verdun előtt utnak bocsátja támadásra hónapokon át vágyódó hadait.

Valóban, ezt joggal nevezhetjük egységes tereinek és egysége cselekvésnek!

Nálunk azonban és a velünk szövetségben élő államokban eddig csak beszélték, szavaltak az egységes offenzíváról, de látni abból sem-mit sem láthatunk. Nyomorúsá unknak, sze-rencsétlenségünknek azonban ez csak egyik oka. Van annak egy másik, sokkal súlyosabb oka is: lemondtunk volna már az offen-zíváról, nem akartuk a támadást, hiszen sajnos, jól tudjuk, hogy mennyire megfogyat-koztunk, mennyire meggyengültünk a sok hónapi véres, veszteségteljes és első sorban ráns néve véres és veszteségteljes támadó harcokban, — csak legalább a defenzívában a védekezésben volna valami ésszerű egység és egyöntetűség.

Hissen a védekezésben ez az egység nem kevésbé fontos, mint a támadásban. Avagy valóban olyan nagy aszratéga az az ember, ak józan gondolkodással azt hiszi, hogy sok min-den bajnak elejét vehettük volna, ha abban a pillanatban, amikor a német hadak áradata megindul Verdun előtt, francia és angol szö-vetséges csapatok a frontnak egy másik pont-ján szinten megindulnak és hasonlóan elszánt támadással arra kényszerítik az ellenséget, hogy támadásával nyomban felhagyva, veszélyezte-tett pontra vesse a legnagyobb gyorsasággal fölösleges, nélkülözhető osztagait? Talán túlsá-gosan számítottunk arra, hogy ellenségeink lesznek olyan szivesek és alkalmazkodni fog-nak a mi gyengéinkhez.

Nem akarok most arról meditélni, hogy Oroszország segítése a percben tényleg lehe-

tetlenség. Tudomásul veszem azt is, hogy ez-időszert Oroszországra sem lehet ezámítani. De azt csak meg szabad kérdezni, hogy miért tétlen még ma is Anglia? Miért követ-jük vakon a német császárt oda, ahová ő akarja? Miért kékik az egységes cselekvés egész frontunk hosszában? Miért követjük ma csak az ellenséget mozdulataiban, ahelyett, hogy mi kényszerítjük azt ugyanerre és ha már oly régen készülődök valamire, valami nagyra, ami a végleges győzelmet biztosítani fogja részünkre, miért van az, hogyha néha-néha sikerül is valahol tért foglalnunk, hiá-nyos előkészületeink következtében kénytele-nek vagyunk hamarosan elhakarodni arról a helyről, amelynek birtokáért oly nehezen vere-keztünk és oly sokat áldoztunk?

Roussel alszades, akit igazán nem lehetne a rendszeres ellen-ség vádjával illetni, a „Liberté”-ben a következőket írja:

Ha frontunk egyik pontján olyan borzal-mas csata indul, aminő a Verdun melletti csata, ugy fel kellene tételeznünk azt, hogy annak visszahatása lesz a front többi pontjaira is. Azt kellene hinnünk, hogy egész harovonlunk, a mindenestre annak egy jelentékeny része megindul, ha nem is másért, de mindenestre legalább azért, hogy az ellenséget megakadá-lyozza abban, hogy a támadás pontjára minél több friss és pihent csapatot vitessen.

Mi azonban semmi hasonló akcióról nem hallunk. Nem érkezik ilyenről hír sem a fran-cia, sem az angol frontról. Mindenki csodál-kozik azon, csakis Verdun felől hallatszik a francia ágyuk döngése, válaszként a németek ágyuzására. Megelégszem azzal, hogy ezt meg-állapítom.

Roussel megelégszik azzal, hogy vannak kérdések, amelyek közszájon forognak, de vá-lasz rájuk nem érkezik. En azonban kénytelen vagyok tovább menni: illő tisztelettel meg-jegyzem, hogy bizony kívánatos volna, ha a közszájon forgó sok kérdés közül legalább ez az utóbbi nem maradna válasz nélkül.

Sietek azonban bevallani azt is, hogy jól tudom azt, hogy ez a tiszteletteljes megjegy-zésem sem fogja megindítani azokat a kiváló férfiakat, akik hazánkat mai helyzetébe sodor-ták. A mi üresfejű kormányfőrlaink csak a bajt tudták megcsinálni.

A mi kormányunk és annak élén Briand ur Dávid király miotáára táncot lejt a frigy-láda előtt. Abban a bibliai időben azonban volt értelme ennek a táncnak, mert a frigy-láda jókedvében esodákat művelt. Ma a csodat csak a magunk tetteitől várhatjuk. És ezért itt van a legfőbb ideje annak, hogy a jövőre gon-doljunk és cselekedjünk!

TORVENYKEZÉS.

§ Spitélert ügyvédi honoráriumért pere-lik. Az aradi törvényszéknél ma Kele Gyula dr. aradi ügyvéd 1850 korona ügyvédi tiszte-letdíj iránt keresetet indított Spitéler Rudolf ellen. Kele dr. Spitéler ismert tisztsempészési kihágási ügyében végzett ügyvédi munkáiból kifolyólag követeli a tiszteletdíjat.

§ Kényszeregyezés. Az aradi törvény-szék előtt most folyt le Bruckner Lipót aradi kereskedő kényszeregyezési ügyében az egyes-ségi tárgyalás. Bruckner 85 százalékot aján-lott fel, majd később a hitelezőc nyomatékos követelésére az összeget negyvenöt százalékra emelte fel. Az egyezés az alapon létre is jött.

Hétfőn átveszi a kulturpalotát az új igazgató.

(Fényes Dezső eskütétele.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 11.

Arad város tanácsának mai ülésén történt meg a kulturpalota új igazgatójának hivatalába beiktatása, amelynek első aktusaként a tanács kivette a hivatali esküt Fényes Dezsőtől, akinek meghívását a muzeumok országos főfelügyelősége jóváhagyta.

A törvényhatósági bizottság február havi rendes közgyűlésében hozta meg egyhangulag azt a határozatot, amellyel a közművelődési palota igazgatói székébe Fényes Dezsőt hívja meg. A határozatot jogerőre emelkedése után felterjesztették a muzeumok főfelügyelőségéhez, ahonnan a városi tanács Szalay Imre báró főfelügyelő, nyugalmazott muzeumi igazgató aláírásával a következő választ kapta, amelyet Kovács Vince kulturtanácsnok olvasott fel:

— Vonatközzel Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottságának február 9-én tartott rendes havi közgyűlésén az aradi közművelődési intézetnél áresedésben volt igazgatói állás betöltése tárgyában hozott határozatra, van szerencsém értesíteni, hogy Fényes Dezsőnek a közművelődési intézet igazgatói állásába való meghívásához a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége hozzájárul. Egyben örömet fejez ki Országos Főfelügyelőségünk a felett, hogy az igazgatói állás betöltésének fontos kérdését az aradi kulturpalota szempontjából ilyen szerencsésen sikerült megoldani.

A törvényhatóság választására feltehető elismerő átirat ismertetése után a tanács mai ülésének kezdetén Varjassy Lajos polgármester felhívta Fényes Dezsőt, hogy tegye le az esküt. Az eskümentát Zubor Andor tb. főjegyző olvasta. Az eskü kivétel után a polgármester üdvözölte a város új tisztviselőjét: a fontos kulturintézmény méltó vezetőjét és kérte, hogy teljes erejével, buzgalomával működjön a közművelődési ház életének az eddigi irányban fejlesztésére.

Fényes Dezső hétfőn veszi át hivatalát. Tekintettel arra, hogy a kulturpalotában sok és nagyértékű gyűjtemény van elhelyezve, a tárgyakat leltár és jegyzék szerint kell átvenni, a hivatalátadás néhány napig eltart és csak az átvétel befejezése után kezdi meg tulajdonképeni működését az új igazgató.

A tanács utasította a kulturtanácsnokot, hogy ő és Kilyeni János főszámvevő adják át az igazgatónak a kulturpalotát és a benne elhelyezett gyűjteményeket, a hivatalt és a felvett jegyzékönyvet terjessze be.

VIDÉK.

Apa után fiu a jegyzői székben. Meghatározóeseménynek volt a színhelye Miske község, amelynek lakossága ekkor bucsuzott el, nyugalmába vonuló öreg jegyzőjétől Kirillovits Istvántól, ki 36 és fél évi miskei hivataloskodás alatt községe lakosai előtt mindenkor a legigazibb megbecsülésben és szeretetben élt. Érde-meiről a kisjenői járás vezetője Csukay Gyula főszolgabíró is az ünnepséthez intézetten szép levélben emékezett meg. Miske község lakossága megragadta az alkalmat, az apa után fiát Kirillovits Lajost vállalkra kapták és közte-kiáltással választották meg az apa által elhagyott hivatalra.

Románia cselekvési szabadsága.

(A volt vezérkari főnök nyilatkozatai. — Teljes megértés Bukarest és Szófia között.)

Bukarest, március 11.

Az „Universul” „A kormány és Szasszanov kijelentése” cím alatt azt állítja, hogy a román kormány politikája ugy az egyik, mint a másik hadviselő féllel szemben teljesen független, minden néven nevezendő kötelezettségtől mentes és a semlegesség ama követelményeinek, melyeket az ország a nagy háború kitörésekor választott, szigorúan megfelel.

Erre, látszat szerint, a román kormánynak inspirált kijelentésére a „Steagul”, a Marghiloman-párt szócsöve március 5-iki számában válaszol és kijelenti: „Mindenekelőtt nem értjük, hogy a román kormány egy oly fontos kérdésben az „Universul” hasábjait veszi igénybe, mely Crainicianu tábornok vezérlete alatt álló semlegesség politikájának különös módjáról ismeretes. Ily eljárással nem lehet a közvéleményt megnyugtatni, mely a kormánytól határozott feleletet vár ama komoly kérdésre: semlegesek vagyunk-e a szó teljes értelmében, vagy nem, rendelkezünk-e ama cselekvési szabadság fölött, melynek segítségével a mai viszonyokból még jól szabadulhatunk, vagy nem?”

Másodsorban Crainicianu tábornok kijelentése semmi egyéb, mint a tulajdonképeni kérdés alóli kibuvás ügyetlen megkísérlése. Lehet, hogy a középhatalmak újságaiban a császári hadseregek és románok együttműködéséről szó volt, — bár ily hangról mit sem tudunk, de ezek természetesen csak ismeretlen hírlapírók irkafirkája lehet, kik egyszerű óhajokat fejeznek ki, sohasem lehetnek oly értékűek, mint egy Szasszanov kaliberű külügyminiszter szájából elhangzott hivatalos nyilatkozatok. Szasszanov nem a jámbor óhajok kifejezésére szokásos formát vette igénybe, hanem határozottan nyilatkozott és oly nyilatkozatot tett, mely nem enged kétséget atelől, hogy semlegességgel ellenkező kikötések léteznek, hacsak a kormány egy kategorikus demontival nem válaszol.

A kérdés közelebbi megvilágításába, most, midőn az egész országban a szíveket Erzsébet királyné halála miatt mély fájdalom tölti el, nem akarunk bocsátkozni. De néttői számunkban eme semlegességi problémákra még visszatérünk; addig is kijelentjük, hogy semmi sem tehet minket boldogabbá, mint ama meggyőződés, hogy a kormány ily nehéz időkben szükséges cselekvési szabadságát megtartotta.

Románia és Bulgária jó viszonyának helyreállítása.

Szófia. A várnegyszög területén szőtt antiochias összeesküvésről, vala-

mint az ezen terület bolgár lakossága közötti izgatásról szóló híreket határozottan megcitolják. A szobranje szónokai pártkülönbség nélkül rámutattak arra a körülményre, miszerint feltétlenül szükséges a Romániával való jó viszonyt tartani és szükséges, hogy a múltat elfeledje Bulgária. Bulgária és Románianak közösen kell mindent elkövetniök az őszinte jó viszony helyreállítása érdekében. Privát beszélgetések alkalmával a miniszterek kijelentettek, hogy a Bulgária és Románia között tennivaló jó viszonyt nem szabad megzavarni, mivel erre semmi ok sincsen. A Törökország és Románia közötti jelenlegi viszony jó.

Mikor indul meg a terményszállítás.

Buarest. A bukaresti lapok jelentik:

Az osztrák-magyar és német konzorciumoknak eladott sázezer vagon romániai termény adásvételi szerződését véglegesen megállapították és mihelyt a jelenleg gyöngyöskedő Constantinescu Sándor miniszter felépül, rögtön aláírják.

Bolgár torpedóhajók egy román gőzös mentésénél.

Buarest. A Calafat nevű román gőzös, amely nemrég Constantinából Konstantinápolyba felelt, Kap Midia közelében zátonyra került. Bolgár torpedó mentek a segítségére, de soráról ezideig nem érkezett hír.

Eltűnt ezer korona.

(A postamester nő tevédecse.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 11.

A rendőrség bünyői osztálya pár nap óta ezer korona rejtélyes eltűnése ügyében nyomoz. Kedden délután megjelent a rendőrség bünyői osztályán Mandolén Emma, a Tökölly-teri fiók postahivatal vezetője a bejelentette, hogy szombaton délután ezer korona eltűnt hivatalából. Hogy a pénz hová lett, arról nem tudott felvilágosítást adni. Panaszát azért tette meg így későn, mert csak most tudta meg, hogy a pénz eltűnt.

Szombaton nagy forgalom volt hivatalában és délután a pénzkészletét vaskazettába tette és azt kiküldötte a második számú vasúti postahivatalba. A kazettában nyolcezeröttszáz koronát tet. Este a ből átvette a pénztári kimutatást és meglepve látta, hogy a szombati forgalom azert koronával több volt és a kazettába is kilencezeröttszáz koronát kellett volna tenni. Az ezer korona nem volt sehol a postamester nő biztosra vette, hogy a kazettában kilencezeröttszáz korona lesz. Nyemben telefonált a pályaudvari postára, de innen sem a választ kapta, hogy a kazetta tartalmáról nem győződik meg, mert az a tisztviselő, akinek a kazetta ellenkezője van, csak hétfőn délután jön be a hivatalba. Mandolén Emma ezután természetesen várt hétfő délutánig, mikor a pályaudvari postahivatalból telefonon értesítettek, hogy a kazettában csak nyolcezeröttszáz korona van, így tehát az ezer koronának nyoma veszett. A rendőrség megindította

a nyomozást, de eddig teljesen eredménytelenül. Annyi azonban bizonyos, hogy az ezer korona még azelőtt tűnhetett el, mielőtt a postamesternő a pénzt a kazettába zárta, de

lehet, hogy a postamesternő valahogyan elszámolta magát és ezer koronával valamelyik feladótól kevesebbet vett el.

Nikita rejtélyes szökésének leleplezése.

Többet ér hatvan millió arany Montenegrónál. — Voltolini gróf az entente diplomáciájának kulcsa-titkairól.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 11.

Voltolini gróf, a királyi család életét úgy ismeri, mint senki más, most Svájcban él és az olasz határról küldi a következő hiteles adatokat annak a rejtélynek a megfejtéséhez, miért szökött meg Nikita Montenegróból, és utána, hogy Ferenc József királytól békét kért.

— Nikita hosszú uralkodása alatt — írja a gróf — nagy vagyont gyűjtött, amelyet Berlinben, Párisban, Bécsben és Londonban helyeztet el. Nemzetközi börzejátékos volt, akinek a játékhöz mind a négy helyen kellett pénzt tartania. Míg más pénzügyi embert a világháború kinosan lepott meg, addig Nikita pontosan volt mindenről értesülve, be volt avatva vejenek, Nikolaj Nikolajevics nagyhercegnek és leányának Stana nagyhercegnőnek intrikáiba és igen részletesen ismerte az entente haditerveit. Kellő időben kivonta a betétjeit a közép-európai hatalmasságok fővárosaiból és áttette azokat Párisba, Londonba. Nem kételkedhetett az entente győzelmeiben és náluk biztosnak tudta a pénzét. Ez a hite magyarázza meg azt is, hogy a kis pástornép királyi keztyűt mert adni Németországnak és a monarchoának. Azt hitte, hogy nyugodtan várhatja a világháború befejezését és nem kell aggódnia sem a trónja, sem a pénze miatt.

Azonban minden másként történt, mint-hogy Nikita és barátai gondolták. Szerbia lefoglalása után Montenegró királyja sem kételkedhetett abban, hogy ugyanaz lesz a sorsa, mint vejenek Karagyorgyevics Péternek. Hare nélkül nem adhatta meg magát az ellenségnek Nikita, mert éppen a háború alatt tetemesen felhalmozta az entente a szubvencióit. Ezért adott parancsot arra, hogy csapatai a Lovcsenen és Hercegovina határon tejtessen ki ellenállást. A bentlenség azonban tudja, hogy a Lovcsen megtámadása előtt Nikita már rég megegyezett a kormányával abban, hogy Cettinje eleste után kegyelemre megadja magát a központi hatalmaknak, hogy békét köthessen. Két vasat tartott a tűzben és kész volt már a „Forge Majeur” formula, amellyel eddigi szövetségeseit: London, Páris és Pétervár hatalmassait volt megnyugtató.

Nikitának ez a terve fényesen is sikerült volna, ha nem lettek volna pénzbetétei az entente kezében. Diplomáciai uton tudtára adták, hogy abban a pillanatban, amikor a központiakkal békéről kezd beszélni: zálogul lefoglalják a betéteket. Feltétlenül hiteles forrásból tudom, hogy Nikita a múlt év novemberében utasítást adott ágenseinek, hogy párisi és londoni bankokban lévő körübelől 80—90 millió értékű betétjeit vegyék ki. Azonban a Temze és Szajnnaparti pénzügyeseknek igazgatóinál süket fülekre találtak, mert ezek magasabb parancsra a királyi klijent mindenféle kifogással elutasították. Közben a sors megtette a maga útját, a Lovcsen elesett és Nikita házasa a Habsburg

címer került és a fekete hegyek királya Ferenc József királynak kegyelemre adta meg magát. Ekkor hirtelen párisi és londoni bizalmasai útján azt a lesújtó hírt kapta Nikita, hogy a francia és az angol kormány parancsot adott a bankbetétek lefoglalására az esetre, ha a montenegrói király a központi hatalmakkal békét kötne. Az őssz uralkodó 56 év alatt gyűjtött vagyonának elvesztését jobban tájálta, mint trónja és házaja összeomlását. Meggondolta, hogy elég sokáig volt fejedelem és király és inkább a szökésre, s ennek következményére: koronája elvesztésére szánta magát. Azt a tanácsot adta népének az utolsó találkozáson, hogy tekintsék Mirko herceget királynak és még azt sem bánja, ha a dunai monarchiához csatlakoznak. Nem törődött azzal, hogy a történelem hazugságon fogja őt, mert tudatos terdítés Nikita részéről az az állítás, hogy Mirko herceg „az ellentét” szervezése céljából ment vissza az országba és az itt elmondott adatok világításánál lepattan a zár arról a sok titokról, melyek a király szökését és későbbi viselkedését takarták. Most már értető, miért sietett oly nagyon Lyonba, miért nem maradt Rómában a vejenél. Lyonba érkezésének napján megjelent nála a francia kormány küldötte, Dema Cochua miniszter, aki előtt a király Poincarénak hódolt, míg viszont a miniszter kézbesítette neki a francia kormányhoz azt az okmányát, mellyel párisi letétjeit a zár alól feloldja.

Ezek a dolgok világossá teszik, hogy Nikitának és környezetének nagynagu kijelentései teljesen értéktelenek és azok a komoly megállapodások, amelyeket a Montenegróban maradt miniszterek kötöttek. Egy király, aki magánérdekei miatt eszerbenhagyja országát, az elveszítette jogát a trónra és a koronára, a történelem többé figyelemre se méltítja a Montenegró sorsát ezentul már csak a győző érdekeinek szempontjai dőlnek el.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Meghívó. Az Aradi Torna-Egyesület folyó hó 12-án, hétfőn d. u. fél 7 órakor választmányi ülést tart a városbázán a gazd. hivatalban; tekintettel a fontos és sürgős tárgyakra, ezuton is kéri a tagtársak okvetlen szives megjelenését az Elnökség.

Nyomatvány rendelők

szives figyelmébe ajánljuk, hogy szükségleteikről idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, amennyiben később a — papíráruk rendkívül emelkedésére való tekintettel — kénytelenek leszünk mai árainkat arányosan emelni.

A szánalom...

*

Egy régi fogalom teljesen új formában to-lakodo't az emberek közé...

Őt ólalkodik szünet nélkül és önző hatalommal elnyomja azokat az érzéseket, melyek az érzélem világában keletkeznek... Szeretni csak „szerelemmel” lehet, de szánalommal nem. Már pedig a szánalom oly erővel grasszál, hogy lassan háttérbe szorul minden szép és jó érzés...

Egy kávéházi asztal mellett két katonatiszt beszélget:

— Tudod mi lenne a legnagyobb vágyam? — szól az egyik. Ha mielőbb visszamehetnék a harctérre. Ne álmálkodj. Igen, igen, így féllábbal visszakiváncszom. Aztán soha többé visszatérni ide...

A fiatalabb, aki felelőtt állal szürcsölgette a pécólot, hámulva nézett reá.

— Menekülni akarsz az emberek elől. Érted? Amerre járok, amerre megyek, mindenfelé a szánalmas pityántások löveinek felém... Szomorú tejesóvások kíséretében csak ezt hallom: „szegény, szegény”... Ma délután benn voltam egy cukrászdában, ahogy kimentem, a kiszolgáló lányok összebujtak és lélszemmel jól láttam, hogy sajnálkoztak felettem. Aztán még egy van hátra és ez táj legjobban...

A féllábu hős idegesen harapdálta szivarjának végét és elgondolkozva húzta össze szemöldökét, mint aki magában többet beszél, mint amennyit elárul belőle.

— Szerelmes lettem, — kezdte aztán fájdalmasan eihuló hangon. És mit gondolsz, a szerelemben helyébe haphatok-e szerelemet? Nem! Az a szőke kis nő kedvesen közlekedik felém, csupa szívéllyesség, csupa odaadás. Tul-ságosan figyelmes irányomban. És éppen ez táj. Ez, ez! Mintha csak ő lenne a férfi és én a nő, a gyöngy, a gyámoltalan, a törékeny... Mint van a refrain, úgy őm ennek időközönként belőle a szavak: „igazán sajnálom magát, igazán kár magáért...” Mit gondolsz, ilyen szavak nyomán fakadhat igaz szerelem? Nem, nem, soha... A szánalom olyan, mint a szub, ha egyszer befurakodott a szívbe, nem lehet azt elűzni onnan soha. — — — És itt elgondolkozva megállok...

Igen, igaz van annak a derék hősök. Ne a szánalom szemüvegén nézzük őt meg azt a sok ezer töbit, akik „örökös” em őkkel gondolhatnak vissza a háború diadalaira...

Ők „fértiak” akarnak maradni tovább is, nem pedig „szánalomra méltó” hősök, akik felé mindig elfogult féltékenységgel közeledik: — a nő.

A férfi élete szoros kapcsolatban van a nő életével és hogyha ez utóbbi szívében csak a „szánalom” vibrál, úgy teljesen megodódik ez a kapcsolat és a férfi gyöngének, erőtlenné érezve magát, teljes erővel fellép nála: az életuntság!...

Ti rózsásképző, leher lányok, ti szerelme-t ismerő buja asszonyok, ne „szánakozzatok”! Ne komoruljon el a tekintetek, ha egy rok-kant katonával álltok szemben. Jusson esze-tekbe, hogy a azért csak „férti”!...

Mosolyogjatok a szemébe, piruljatok előtte, úgy mint azelőtt, a régi jó időkben...

Lia.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Nem adják aradi anyák hadi-árváikat örökbe.

(Hős aradi asszonyok. — Az árvaszék helyettes elnökének körútja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójának.

Arad, március 11.

Nem adják oda az aradi özvegyek árva-gyermekeiket örökbeadó nemesesívű embereknek, mert azt hiszik, hogy a gyermekük elfelejtik az anyjukat.

Ez az eddigi tapasztalata Jóó Béla árvaszéki helyettes elnöknek, aki most járja sorra a hadiárvák házákat, hogy az apjukat vesztett gyermekek sorsát közvetlen tapasztalat alapján lássa és ismerje. A kormány igen sokat vár a hatóságoktól, de a társadalomtól is és úgy a parlamentben, mint a rendeletekben hangsúlyozza, hogy a hősi halált halt katonák gyermekeinek sorsát biztosítani kell az államnak. Az intézmények csak ezután jönnek egyelőre csak a társadalom tesz amit tesz.

A szerény özvegy és az árva sorsa nehéz a békében is, de a háboruban százszor az. Nem kell ahhoz társadalomtudományi fejtegetés, hogy ezt az ember bebizonyítsa. Csak azt a tényt kell kellő világításba helyezni, hogy a hadbavonult fiatalabb korosztályokból elesettek még legelőbbnyire apró gyerekeket hagytak hátra, akik rá vannak szorulva az anyai gondozásra, úgy, hogy az özvegy még dolgozni sem járhat.

Nem csoda, ha az árvaszék helyettes elnöke körútjáról kisírt szemekkel és igen nehéz szívvel érkezett vissza. Csak az a tudat, hogy az állam megteszi a kötelességét és mi nem vagyunk kénytelenek azt mondani az özvegyeknek és árváknak, amit az orosz és az olasz kormány mondott, hogy azok hátramaradottaiért, akik a hazáért véreztek, nem lehet többet, mint amit tesz, mert az állam nem bírja el, csak ez a tudat és remény, ami a csüggedők szívét bátoríthatja. A magyar anyák hősnők, akik árva gyerekeiket nem engedik idegen kezekre és óriási megfeszítéssel, türelemmel és kitartással küzdenek meg a sorssal, amely rövidesen jobbra fordul. A kormány legtöbb gondját alkotja és rövidesen változás lesz ebben az égető kérdésben is.

De kell is, hogy legyen. Csak egyetlen egy esztét ragadunk ki, hogy a mai hivatalos eljárás reformjának szükségességét bebizonyítsuk. Ez özvegy Szűcs Dezsőné története.

Az apa elesett az első szerbiai offenzíva alkalmával. Az asszony, akkor még másfél éves fiacskájával maradt hátra, a Demeter-utca 93. számú házában lévő lakásban, amelynek bérét a hadiségiy ugyan fedi, de többre aligha elég. Az anya varrogatott és az elmúlt év április haváig elég türelős volt a helyzete. Mint-hogy a kincsiár a hős férj halála után hat hónappal az államsegélyt beszünteti. Szűcsné sorsa rettenetesen megnehezedett. Kétszer annyit kellett dolgoznia, mint azelőtt, de türelmes és jámbor természetű lévén, soha egy panasz szó ajkait el nem hagyta. Bizott abban, hogy majd megkapja az özvegyi ellátást, a nyugdíjat és a gyermektartást. A mai napig sem kapott semmit. Beteg lett, hetek óta sárgasága van, többet fekszik az ágyban, mint főt van és dolgozni abszolút nem tud. A szomszédok könyörületességéből él. Megérdemli, hogy támogatassák.

Az ilyen eseteknek nem szabad megtörténniük. A hadi özvegyek és árvák sorsának gondozását a kormány a hatóságok lelkiismer-

rebeli kötelességévé tette. Ha annak tekinték, akkor tíz hónap alatt elintézhették volna egy elesett hős családjának az ügyét. Az a szegény, beteg asszony nem szaladgáthat a hivatalokba, mert kenyeret keres, ha tud, ha pedig beteg, akkor az ágyat nyomja. Sokol a világon olyan áldozatkészség az ország részéről nem nyilvánult meg a hadiárvák iránt, mint nálunk és ha ezt a nemes intenciót helyes rendezési adminisztrációval gyümölcösöztetjük, akkor minden könyvet fel fogunk szánítani.

Két Európa . . .

(Gazdasági kérdések a háború után.)

Az Aradi Közlöny tudósítójának.

Zürich, március 11.

A központi hatalmak közt hosszú idő óta tanácskozások folynak avégből, hogy szorosabb gazdasági együttműködés jöjjön létre közöttük. Egyidejűleg a négyeserővel tárgyalások is intenzív megfontolás tárgya a gazdasági közlekedés kérdése, miután ezzel akarják a központi hatalmak szerves egységét ellensúlyozni.

Az entente intéző körei arra az álláspontra helyezkednek, hogy a háború után is „két Európa” fog egymással szemben állani, amelyet a bizalmatlanság barriera-jé választ el. Érdekes, hogy mindazok a kísérletek, amelyeket az entente eddig folytatott a jövő gazdasági együttműködés előkészítése céljából, csatolást okoztak. Az első próba az az augusztusi találkozás volt, amelyen francia és olasz politikusok folytattak megbeszéléseket. Ez az eszmésere Cernobíóban volt és — nem vezetett eredményre. A közelmúltban elevenitette fel Hanotaux szenátor újra a gazdasági kompromisszum eszméjét, de mindjárt ellenzésre talált — éppen a francia politikusok között, akik részint általános, részint speciálisan francia szempontból kifogásolták az akciót. Az általános okok közt hivatkoznak a földrajzi viszonyokra. A központi hatalmak négy összefüggő gazdasági területet alkotnak és ezek a területek egy óriás egységet alkotnak. Az entente-országok közül csak Franciaország és Olaszország közt van közvetlen összeköttetés és ezt is nehéz hegyvidékek alkotják, Angliát a csatorna, Oroszországot pedig a központi hatalmak különítik el szövetségeseiktől.

Ennek folytán Oroszországot eleve ki kell hagyni minden kombinációból, annál is inkább, mert exisztenciális érdeke a Németországgal való kereskedelmi összeköttetés. Németország évenként több mint felmiliárd márkáértékű árut vitt ki Oroszországba és körülbelül ugyanannyi orosz árut importált. Kétségtelen, hogy Oroszországnak a háború után újra szoros összeköttetésbe kell lépnie a német iparral. Ami Angliát és Olaszországot illeti, francia szempontból fontosnak tartják azt a tényt, hogy Franciaország a típusos, eles védvám-rendszer híve s innen származtatják a nemzeti vagyonságát. Epp ezért az Angliával és Olaszországgal való gazdasági szövetség éppen Franciaországot juttatná hátrányos helyzetbe. Olaszország oly termékeny, hogy több irányban versenyez Franciaországgal. A bor és selyemkereskedelem terén például kétségkívül ellentét fejlődne ki a két ország közt, ha a vámsorompók Olaszország felé lehullanának. Angliával szemben a francia gyarmatpolitika eddigi iránya lámaszt súlyos nehézségeket. Bizonyos, hogy az angol vállalkozó szelelő háttérbe szorítaná a franciát s az olasz emigránsok is tulságos szívesen vennék igénybe a francia gyarmatok vendégszeretétét.

Természetes, hogy Olaszországban egyáltalán nem idegenkednek a vámunió eszméjétől, miután csak hasznát látnák. Különösen Luzitii kardoskodik a közlekedés mellett, de Franciaországban csak az idealisták rajonganak a gazdasági szövetségért. Ez az idealizmus valószínűleg csak addig tart, amíg a háború: azután az ellentétek káoszába fog futni ez az ábránd is, nem úgy, mint a központi hatalmak céltudatos törékvése.

Burgundiék

(A háború után.)

Burgundiné (a családehez): Menjén a pékekhez, de előre megmondom, nekem kenyér nélkül háza ne merjen jönni! Értette?

Mari (tudakosan): Nem is hiszi a Necessága, hogy a mostani háborús világban milyen nehéz a városban kenyeret keresni.

Bandi. Ugy beszél, mintha ő volna a kenyér kereső a háznál. Pedig ha van kenyérfegy, hát kenyeret kapul olyan könnyű, mint például Verdun körüli francia foglyokat ejteni.

Vili. Erről eszembe jutt, hogy mit kiáltottak hátra a német előőrsek, amikor Verdun közelébe értek?

Halt! Ver(dun)da!

Bné. Nagyon jó. Küld be a „Borszem Jankó”-nak, (Marihoz): Mari, maga menjén a dolga után.

Bandi. És ne hogy az uton szövetséget kössön a német katonákkal...

Mari. Szépen. Hiszen mindennap olyan tolkodás van, hogy csak nehezen lehet előre jutni. Tegnap is esellel öttem. Csak úgy tudtam a frontot áttörni, hogy azt mondtam, táviratot hoztam a pékmesternek. Amikor pedig látták, hogy így sikerült kenyeret kapnom, megakartak verni. Az utcán még követ is dobtak utánam.

Vili. Miért nem vágta a kenyeret a fejköhös? Nem tudja a közmondást: „Aki téged követ dob, dob vissza kenyérral.”

Mari. Szépen. Örültem, hogy a kenyér a kosárban volt.

Bandi. Szép kis kenyérharc lehet ottan.

Mari végre utra kel.

Burgundi (hazaérkezve): Van-e kenyér?

Bné. Az a Mari ügyességétől függ.

Vili. A háboruban a taktika a fő.

Bné. Mi köze a taktikának a kenyérhez?

Bandi. Ez egy második háború és pedig a kenyérről.

Burgundi. Már megint ezek a folytonos háborús hasonlatok. Az ember megőrül.

Vili (szaval): Az örök Ista: Petőfi Sándor. (Mehajtja magát.)

Mit háborgattok?

Takarodjatok innen!

Nagy munkába vagyok. Sietek

Ostort fonok, lángostort

Megkorbácsolom a világot!

Burgundi (felbosszantva): Éitög! Mert arval a korbácsosall mindjárt én verlek el.

Bandi (Imádkosik)

— Es add meg a mi mindennapi kenyérünket...

Burgundi és Bné idegesen járnak fel és alá, kösben Mari — mint egy hős — a kezében veknival megérkezik. Valamennyien megölelik.

— Eljen a Mari!

Mari. Nem egészen az én érdemem.

Vili. Hát?

Mari. A Hansié.

Bandi. Ki az?

Mari. Egy német kalona.

Bandi (szemét hunyorgatva): Hát mégis?...

Mari. Az utolsó pillanathan jött segítségemre. A kenyérostromló sereg hiába tartóztatta fel.

— Hurrá! — kiáltással előre rohant.

Vili. A németek mindig elől vannak.

Mari. És hozta a szákmányolt kenyeret.

Bné. Az Istenért Mari, mar maga is háborús dialektusban beszél!

Burgundi. Az nem baj. A fő, hogy itt a kenyér. A Mari egy angyal. (Homlokon csókolja.)

Vili (tőre): Jó atkalom volt es a tatának...

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Franciaország válságos órái. — Entente ellenes Balkán-blokk.

Páris. A nemzeti védelem legfőbb tanácsa Poincaré elnökletével tanácskozást tartott. Párisban súlyos politikai és katonai válság van kitörőben. Nemesak személyi kérdések, hanem a polgári és katonai hatalom közt is nagy ellentétek merültek fel.

Basel. A németek Verdunnál mintegy 350 négyzetkilométernyi területet foglaltak el.

Berlin. A Ruszkoje Szlovo szerint Görögország és Románia között katonai és gazdasági megegyezés jött létre. Mindkét állam ugyanilyenről tárgyal Bulgáriával. Az orosz lapok azt fejtik, hogy a Balkánon új entente ellenes szövetséget létesítenek.

H I R E K.

Gyilkos és öngyilkos após.

(Veres családi dráma.)

Államtit. tudósítás.

Budapest, március 11.

Ma délelőtt tíz órakor veres családi dráma játszódott le Erzsébetfalván a Dobó-utca 18 szám alatt. Ebben a házban lakik Sándor István polgári rendőr a feleségével és apósával Savrak Jakabbal. A családban állandó veszekedések voltak, különösen az apa és az asszony között és nem egyszer verekedések zaja hangzott ki a lakásból.

Ma délelőtt tíz óra után veres lejjel, félig eszméletlen állapotban rohant az erzsébetfalvai kapitányságra Sándor Istvánné és csak annyit tudott ott mondani: „Jaj a fejem, megölték, jaj, nem tudom, mi történt velem!” Ezután összeesett. Nemsokára magához tért és elmondta, hogy apósa Savrak Jakab lőtte őt tőbe, miután előzőleg órák hosszán veszekedett.

Két rendőr kiment a merénylőért, aki bezárkózott a lakásba és oda senkit sem engedett be, sőt kiabálta, hogy ha valaki közelni mer feléje, szal is végezni fog. A rendőrök visszamentek a kapitányságra, utasítást kértek és azután több rendőr ment ki ismét, hogy a merénylőt bevigyék a kapitányságra. Mire a rendőrség megérkezett, Savrak már halott volt. A revolvért önmagára fogta és golyót röpített az agyába, amely azonnal megölte.

A merénylet oka az volt, hogy Savrak a fia első feleségét szerelmi ajánlatokkal üldözte, ami miatt Sándor el is költözött tőle. Az asszony később meghalt és Sándor magánál idősebb asszonyt vett feleségül, nehogy apjával újra kellemetlenségei legyenek. Az öreg ember azonban az új asszonyt is üldözte ajánlataival. Ma aztán revolvért fogott az asszonyra és a sikertelen merénylet után önmagát lölte halántékán.

— **József Ferdinánd főherceg szemléje orosz földön.** *Fiadetti* Adolt, aki Aradról egy honvédegyalozozreddel az orosz frontra került, írja haza a következőket:

— Az Aradi Közlönyt tartalmazó tábori postacsomag nagy örömmel megjött. Ma amugy is nagy napunk volt. Ugyanis a front mögött nagy szemlést tartott *József Ferenc* herceg hadseregszereplőnk. Csodálkozást ébresztő látvány volt, a messze elnyúló óriási orosz sáskán az itt levő rengeteg magyar katonaság fevonulása. — Itt az oroszok nem sokat tamadnak és ha igen, ak-

kor alaposan megbánják. Legutóbb is háromszáz halott, négyszáz sebesült és háromszáz sebesületlen fogoly orosz maradt a csatatéren, míg a mi veszteségünk ebben a harcban — szinte hihetetlen! — összesen három sebesült volt.

— **Elutaztak a német diplomaták Portugáliából:** *Lisszabonból* jelentik: A német diplomaták minden incidens nélkül Madridba utaztak. Megállapították, hogy majdnem az összes Portugáliában élt németeknek sikerült idejekorán Spanyolországba menekülniük. A portugál követ elutazása előtt kijelentette, hogy egyénileg igen sajnálja, hogy az események ilyen komoly fordulatot vettek.

Romából jelentik: Portugália követe Sonnóval hosszasan tanácskozott. Londonból jelentik: A *Corriere* írja: Portugália hadüzenete eltekintve attól, hogy a leigazolt hetvenöt hajót ezentul az entente használatja, semmiféle nagyobb hatással nem lesz. Spanyolországban bizonyos irakciók Portugália annexiójára töreksznek, azonban az entente ettől megvédelmezheti Portugáliát.

— Már a püspökök is idegesek. Gyakran hallani mostanában ilyen kitakadásokat:

— Ha még sokáig tart ez a háború, én megböndülök; nem bírok az idegeimmel... nem tudok aludni, nem tudok gondolkozni... folyton rémes csataképeket látok... nem csoda, mikor a fiam oda van... már oly régen nem halottam felőle... én nem tudom mi lesz az idegeimmel.

Másik hang így sir:

— **Almatianság kinez.** Eddig még csak reméltem, hogy ebben az évben vége lesz a háborúnak. De most már nem hiszem, hogy belátható időn belül befejezik. Két bátyám küzd az orosz harcúterén és mi otthon nyomorgunk, mert ők gondoskodtak róunk, amíg itthon voltak. Most nincs kenyérkeresőnk...

Igy panaszkodik az egyszerű polgár. S ez természetes is. Mert akinek a fia, testvére, apja hadban van és nem tud úgy élni, mint a béke idején, annak a szomorúsága érthető. Azonban az idegesség már áterjedt a felsőbb osztályokra is. Képzelmék kérem, van már olyan püspökünk is, akit idegessé tett a háború és almatianságban szenved. Aradon tudvalevőleg estélyt akarnak rendezni a Bolgár Vörös Kereszt javára. A rendező bizottság elnöke felkérte *Prohaszka* Ottokárt, Székesfehérvár tudós püspökét, hogy tartson előadást az estélyen. Ottokár püspök meglepő választ adott: Végtelenül sajnálja, de nem teheti eleget a kérésemnek. *Ideges almatianságban szenved és fizikuma nem bírja el az előadással járó*

izgalmakat. És ezen nem kell csodálkozn. Ez a rendkívüli lelki és szellemi kincsekkel bíró főpásztor egymaga átérzi az egész hadviselő nemzet szenvedéseit, fájdalmait. Nincs gyermeke, apja, testvére a harcúterén, de az ő nagy, meleg igazi ember-szíve vérzik és sajog a betegekért, a sebesültekért és megrázóan zokog a harcúter halottaiért. Igen, Ottokár püspöknek minden szenvedő ember — édes testvére.

— **A német császár fiának házassága.** Berlinből jelentik: A Bellevue kastélyban Joachim porosz herceg ma megtartotta esküvőjét *Mária Augusztia* annali hercegnővel.

— **Osztrák komédia.** Mindenki tudja, hogy vannak napok, amikor Berlin, Bécs, München és más nyugati világvárosok színpadán csak magyar szerzők szólnak a közönséghez. Az ördög, A tanítónő, a Taifun, a Tatarjárás, a Vig özvegy, A cárnó eljuttott még a tengerentúli világ részébe is és dicsőséget szerzett a magyar írók révén a magyar névnek. Bécs meg pláne hosszú időn keresztül a mi színpadi talentumjainkból élcskődött. Az osztrák irigy kritika ugyan minden lehetőt elkövetett, hogy a magyar termékeket leszorítsa, azonban ez a törekvése sikertelen maradt, mert a közönséget nem lehetett félrevezetni. A publikum nem nézte, hogy bécsi kritikus-e a szerző: valamely ötletszegény operettnek, vagy vigjátéknak; ami rossz volt, azt mindig visszautasította, hiába szóltak a reklám-harsonák mellette; ami pedig jó s művészi, azt sajtóajánlások nélkül, sőt annak ellenére is műsoron tartja az érdeklődés. Annál kacagtatóbb és fülháborítóbb a Magyarországon is indokolatlanul nagy népszerűséget élvező *Extrablatt*nak ma megjelent az a cikke, amely a magyar színpadi irodalommal foglalkozik. *Balázs Béla*ának a Nemzeti Színházban előadott színműve került bemutatásra a *Deutsches Volkstheater* közönsége előtt. A premierről szóló referátát használta fel arra valamilyik félreértett és ni, vagy bukott darab szomorú szerzője, hogy ússzon egyet rajtunk. „Eddig a Volkstheater megkimálték attól, hogy magyar szerző darabjával mutatták annak közönségét. Most már ide is bevonult a magyar szellem, de az első kísérlet súlyos vereséget szenvedett, mert *Balázs Béla* darabját tüntető ellenszenvvel fogadta a premier publikuma. Reméljük, hogy legalább ez az egy bécsi színpad tiszta marad a magyar elme-azüleményektől és a jövőben visszautasítja az igazgatóság minden olyan törekvését, amely magyar szerzők darabjának becsapászására törekszik.” — Az *Extrablatt* mérgező kis műtitése így öltögeti felénk tüzes nyelvét. Nem baj. Azért mégis magyar ember írta a *Taifunt* és osztrák eime komponálta „A piros ruhás hölgy”-et.

— **Akiket Belgrádban keresnek.** A *Belgrader Nachrichten* közlése, a Vörös Kereszt Egyletek központjának hírdelményét szoknak a neveiről, akik Belgrádban voltak, de akiket most hiába keresnek. A névsorban a következő érdekesebb neveket találjuk: *Miss Hyatt V.* angol vöröskeresztes néne, aki *Berry dr.* missziójával jött Belgrádba, *Achilantis* Konstantin Athánázus görög katonaszereplő, *Nesios* Milorad dr., internált orvos keresi a feleségét, akinek meg akarja üzenni, hogy St. Pöltenben állást kapott és most már el tudja a családját tartani, *Souboios M. Vojisz* dr., a szerb Vörös Kereszt Egylet alelnöke, *Györgyevits Dragutin* egyetemi tanár, *Stojadinovic* Tomar esperes, *Young* Dathousie angol alattvaló, aki a 2. brit lemer misszióknak volt a tagja, *Arnott* Fanny angol vörös keresztés néne.

— **Kolera az oroszok frontján.** Csernovicből jelentik: A besszarabiai podolai orosz front legnagyobb részén kolera járvány dühög.

— **A szegénytanulók konyhájában a jövő héten Boros Ivánné és dr. Páris Lajosné ügyelnek fel.**

— **Köszönetnyilvánítás.** A Nők Otthona részére szívesek voltak küldeni: Fábán Józsefné, Halmay Andorné, mely adományokért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **A vak katonáknak.** Hesz Erzsébet Lőkősházáról 4 koronát küldött az Aradi Közlönynek a vak katonák alapjára. Rendeltetési helyére juttatjuk az összeget.

— **Házasság.** Emenet Antal tőzmsikei áll. iskolai tanító a 2-ik honvédegyalgezered tart. zászlósa házasságot kötött Kirilovits Vilma tőzmsikei áll. iskolai tanítónővel.

— **A Ford-expedíció magyar tagja kilépett.** Hágából jelentik: Bédi Schwimmer Rozsi különböző egyenetlenségek miatt a Ford-féle expedíciótól megvált.

— **Szegény Petrás Sárít — agyonlőtték.** Nálunk már régebben, a háborus idők első áldumában olyan hírek voltak elterjedve, hogy az angolok agyonlőtték a Londonban rekedt Petrás Sárít, akinek kivégzésével veszedelmes kárát tettek értalmatlanná. Már el is fejtettük ezt a komolyan nem vett háborus mesét, amikor most a posta meghozta a február 10—15-ke között megjelent amerikai lapokat, melyekben konkrét formában merült fel újból ez a régi mese, melyet most Petrás Sári arcképének reprodukciójával együtt tényként közölnek a világgal. Petrás Sáriról főként mint színházi szépségről emlékeznek meg. Azt írják róla a clevelandi újságok, hogy Petrás Sári ottani barátai fájdalmasan értesültek arról Budapest-ről, hogy a szépséges Petrás Sárít a hadbíró-ság kémkedésben bűnösnek mondotta ki és amikor még magához se tért a szörnyű csapástól, mely bűnösségét megállapította, az ítéletet már végre is hajtották. A kivégzésről szóló hírt már hivatalosan is megerősítették! Petrás Sári világhírű szépségét, amely Londonban rá utalt mindenkit, arra használta fel, hogy imádóitól híreket csaljon ki és értesüléseit zárt levelekben bocsátotta az angol hadügyminiszter kezébe. E leveleket is a hátlójába került a gol tiszték kézbesítették. Kivégzéséről szóló értesülést és előtt azt sem tudták a művésznek amerikai barátai, hogy elfogták, csak azt tudták, hogy a háboru kitörése után ott hagyta a londoni Daily színházat, melynek csillaga volt és hazament Budapestre, ahol már nem szerepelt a színpadon, hanem fényes estélyeket adott és ezeken nyílt alkalma, hogy vendégeitől fontos híreket megtudjon. Kémkedését azonban megtudták és ez vezetett kivégzésére. És erről a páratlan, rémregénybe illő kémkedési ügyről, a bájos művészről, Pálmai Ika unokahugának ily szomorú végéről mi itt semmit se tudunk, de szerencsére nem tud arról maga Petrás Sári se, akinek tüdejét támadta meg a londoni köd és azóta a svájci magasiatokon a tiszta levegő kuráját használja legjobb eredményre. A kémkedésről szóló mese nem egészen új, de annak híre csak most érkezett meg az amerikai lapokhoz.

— **Kivégzések Szerbiában.** Belgrádból jelentik. A szendrői cs. és kir. kerületi parancsnokság Jankovics András, Marics Lyubosav és Marics Rodoje szerbiai lakosokat, mind a hárman a szendrői kerülethez tartozó kusadaki községbeliek, mert az ez évi január 27-en Brkics Danilo földijüket

puskaloövéssekkel és b. l. ütésekkkel meggyilkolták, a február 22-én tartott rögtönítélőbírói tárgyaláson kötélt általi halálra ítélte, — de ezen ítélet még aznap, hóhér hiányában, agyonlövés által hajtatott végre.

— **Eljegyzés.** Lészay Béla dr. budapesti ügyvéd, Lészay Sándor háztulajdonos és törvényhatósági tag fia, eljegyezte Stróssner Ágoston pozsonyi magánzó leányát, Mariont.

— **Ne küldjünk a tábori postai csomagokban élelmiszereket.** A nagyváradi postai és távirdeigazgatóság közli a következőket: A kereskedelmi miniszter a hadsereg főparancsnoksággal egyetértve, már ismételtén kimondta, hogy a tábori postákhoz szóló csomagokban élelmiszereket küldeni nem szabad, mert a tábor postai csomagok a rendkívüli viszonyok miatt csak hosszabb idő múlva juthatnak a rendeltetési helyre s így az élelmiszerek, mire azokat elvezettek megkapják, már rendszerint élvezhetetlenek s ha mégis előgyasztálnak, betegségeket okoznak. Ehhez képest a postahivatalok utasították, hogy az élelmiszert tartalmazó tábori postai csomagokat ne vegyék fel s ha valarely csomagról a felvétel után állapítják meg, hogy élelmiszert van benne, azt a feladónak lérti portóval terhelve küldjék vissza. A közönség nagy része mindent elkövet a hatalom kijátszására. Hamis tartalomnyilvánítással adják fel az ily csomagokat s ha a lakóhelyükön levő postahivatalok felbontja a csomagot és élelmiszert talál, miatt nem veszi föl, a szomszédos postahivatalokat sorra járják, míg olyanra akadnak, amelyek megbizik a feladón és a csomagot a tartalom megnézése nélkül fölveszi. A közönség ezzel az eljárással, azelett, hogy hozzártartozóján nem segít, mert az a hosszú szállítási idő alatt megromlott élelmiszert már ugy sem élvezheti, viszont saját magának és a közgazdaságnak jelentékeny kárt okoz, amennyiben az elküldött élelmiszereket otthon előnyösen értékesíthetné. Annak újból hangsúlyozása mellett, hogy a hadvezetőség katonáink kellő élelmiszerről gondoskodik s így azok részére élelmiszereket küldeni felesleges, ismételve felkéri a postaiigazgatóságot a közönséget, hogy a tábori postákhoz szóló csomagokban élelmiszereket ne küldjön, hanem csak hadfelszerelési és ruházati cikkeket, szivart, cigarettát, dohányt, pipát, szivar- vagy cigarettaszípkát, benzimentes, kanócos öngyújtószert és esetleg mézet, ha ez utóbbi szilárd ón- vagy badogtartályban légmentesen el van zárva. A tábori csomagok csomagolási módjára, címzésére és arra nézve, hogy mely számú tábori postákhoz és mely napokon lehet csomagot feladni, a postahivatal készséggel ad felvilágosítást.

— **Olcsó tengeri halakra nyílik kilátás.** Kielből, a tengeri halpiac egyik legfontosabb pontjáról jelentik, hogy a múlt hét egyik napján 675 000 márká értékű heringet fogtak a Skagerrák és Kattegat szorosokban. A termés általában kitűnő. Egy kilogramm hering ma 45 fillér és a kieli piacon a magyar és osztrák kereskedők máris nagy érdeklődést tanúsítanak a tápláló halak iránt. Valószínű, hogy már legközelebb nagy mennyiség kerül hozzánk.

— **Elpusztult orosz torpedónaszád.** Szotjabol jelentik: (Hivatalos.) Paganin hadnagy nevű orosz torpedónaszád tegnap Várnától délre aknába ütközött és elsüllyedt. Negy tisztjét és tizenegy emberét a bolgár katonák kiementették.

— **A Solymosi képvásár bezárása.** A Solymosi-féle képvásár, mely a legismertebb magyar festőművészek több, mint 300 képét tartalmazza, a hó 15-én okvetlenül zárul. A ki olcsón akar állandó műbeccsel bírni, eredeti képekhez jutni, használja fel a rendelkezésre álló rövid időt a vásárlásra.

— **Nick Fantom az Apolló-színház vasárnapjára.** Nick Fantom, a szeniális dobos legújabb igazgató nyomozását vasárnap mutatja be utójára az Apolló-színház. A

nagyszabású detektívképek már eddig is óriási sikere volt. A vasárnapi műsoron a bolgár király bécsi látogatásának eredeti felvételeit is gyönyörködhetünk.

— **Hősök söre.** A fővárosi Sörfőző Részvénytársaság kitűnő söre országzerte a legnagyobb kelendőségnek örvend. Aradi főraktára Kaufmann Lajos és Társa nagykereskedőnél van a Boros Beni-téren. A cég telefon megkeresésre is a legnagyobb készséggel házhoz szállítja a kiváló sört. Különösen a vérszegény asszonyok és férfiak figyelmét felhívjuk a Hősök söre lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

— **Felhívás.** A helybeli és vidéki nagyérdemű vevőközönség b. ügyelmébe. Mintán az idén arjegyzéket sehozá sem küldünk, ezúton hozzuk a nagyérdemű vevőközönség szíves tudomására, hogy a tavaszi és nyári újdonságok, férfi, fiu, gyermek ruhákban és felöltőben és választékban már megérkeztek. Nagybecsi megrendeléseket kérve, maradunk kiváló tisztelettel: Szántó Mor és Társa nagy ruha telepe Arad, Színház-épület. Fióktelepeink az országban: Miskolc, Debrecen, Szatmár, Máramarossziget, S.-A. Ujhely, Szigetvárián, Ozd, Rozsnyó. 1156

— **Engel keresk. szak tanfolyama.** (Lászlár Vilmos-u. 2.) Könyvelés. Gyorsírás. Gépírás. Levélezés, stb. Alapos gyakorlati oktatás. Díjtalan állásközvetítés. Telefon 1046. 1420

— **Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollós cégnél,** főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban vállaltatnak. 4697

— **Alkalmi olcsó árak a Fischer árúházban.** Jó minőségű fehér vagy színes férfi ing darabja 7 korona, egy nyuszór kemény kalap 7 korona, fekete finom edow is harsnya 2.50 kor., gyermek patent és cerna harsnyák 1.50 kor.-tól 3 koronáig. Megérkez-e a gyönyörű matróz sapkák és leányka kalapok 3 koronától 7 koronáig. Egy férfi vagy női nyers selyem ernyő 7 korona. Fischer Nagy Áruháza. 271

— **Gyermek-kocsik, gyermek-székek** csakis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— **Papírszalvéták olcsón Kerpelnél.** 198

— **Papírárúkból nagy engedményt nyújt viszonteladókknak Kerpel papírnagykereskedése.** 193

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy előfizető. Névtelenül küldött soraival nem foglalkozunk.

S. Gy. Arad. Eddig nem nyert.

Márciusi ussonna megváltás. Nagyon sajnáljuk, de a hosszú névsort nem közöljük. Megírtuk múlt vasárnapi lapunkban, hogy az ilyen érdektelen nyugtázásokat, köszönetnyilvánításokat, reklám-kommunikékat az eddigi terjedelmében nem közölhetjük. Ettől el nem térhetünk. Az olvasóközönség nem névsorokra kíváncsi és felesleges hely a mai papírshükében nincs.

Kéz és láb nélküli. A Vörös Kereszt Egylet tudakozó irodája minden sebesültől tud felvilágosítást adni, az tehát lehetetlen, hogy kéz és láb nélküli sebesült, akit idehaza kórházban ápolnak, ellátolhassa hollétét hozzátartozói elől. Ha valamilyen kórházban, ádülóhelyen, rokkanttelepen van: a tudakozó iroda feltétlenül megmondja hollétét.

Egy előfizető. Panaszát már azért sem vehetjük figyelembe, mert névtelenül küldte. Különben megjegyezhetjük, hogy a színházban sirdogáló és hangosan beszélő kis babák dolgában csak a szülőket lehet hibáztatni, akik a kisbabákat magukkal viszik.

Arad élelmezése. Szépek és megvalósítás esetén jék is a gondolatok, csak a megvalósítás

RUGGYANTABELYEGZŐ

SCHUBAUER J. ARAD, SALACZ-UTCA 3.

meg nehezen. Az asszonyok még a városban sem akarnak dolgozni, eselédet, takarítónót, mosónót nehezebb kapni ma, mint béke idején, mert hadisegélyből, könnyű kis munkákból pompásan megélnék az egyszerű nők. Hogyan gondolja tehát azt, hogy akik a városban házi munkára, könnyű dolgra nem vállalkoznak, azok reggel kimotoroznak a Hegyaljára veteményes kertté alakított szőlőkbe dolgozni és este ismét hazajönnek.

Tartalékkórház. Tessék elolvasni *márciusi uzsonna megváltás* címre küldött izenetünket. Önöknek csak ezt mondhatjuk. Eddig megtettük. Ezután lehetetlen.

Vidéki műkedvelő előadások. Teljesíthetetlen kívánság, hogy hosszú névsorokban adjuk közzé az egyébként kedves és hála érdemes szereplőket. Ilyenre a mai körülmények között nincs helyünk.

Előfizető. Legjobb (így mondják — mert mi nem próbáltuk ki) sok tejet, vaját, zsirósat, esetleg sör, tápláló zsírtartalmu ételeket enni, keveset mozogni. Azonban a hizás egyéni dolog, ami egyiknek használ, másikkal hatástalan. Tanácsos, ha orvosi utmutatás szerint tart hizó-kurát.

Gefreiter D. J. Panaszát eljuttattuk a postai igazgatóságához, ahol megvizsgáljuk az ügyet.

N. K. A. hozzánk küldött levélén is voltak tanuk alairva, de feleslegesnek tartottuk, hogy ezek neve is szerepeljen a közleményben. Hogy a másutt megjelent írásban miért nem volt benne a kértzett mondat, azt mi nem tudjuk. Azt csak azon a helyen tudnák megmondani.

Ge-Freiter. A verset a hozzá írt kommentárellenére sem közöljük, mert nem jó vers.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Vasárnap, 1916. évi március 12-én:
Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárrakkal.

Vagy 3, vagy senki.
Operette 3 felvonásban.

Este 8 órakor rendez helyárrakkal
B) Bérlés. B) Bérlés.

Grün Lili.
Vígjáték 3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

Értesítés szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

Uj könyvek.

* Zola regénye a háborúról. A francia-német háborúnak csodálatosan izgalmas és oly sokban napjainkra emlékeztető képét idézi fel Zolának, a legnagyobb francia regényírónak „Oszzeomlás” című regénye, amelynek első teljes fordítása most jelent meg magyar nyelven a francia eredetnek 117-ik kiadása után. A hatalmas regény a nagy művész tökéletes fegyverzetével vezet végig bennünket a francia-német háború izgalmas tragédiáján: a hadseregek felvonulásától egész a forradalom lángjaiban elhamvadó Páris gigászi képéig. Akit a háború érdekel és izgat: olvassa el az „Oszzeomlás”, amely Kusfi Zsigmond művészi és magyaros fordításában a Népszava könyvkereskedés kiadásában jelent meg. A vaskos, izléeses kiállítású kötet ára 5 korona és minden könyvkereskedésben kapható.

NYILTÉR.*

Következő

ujdonságok
érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Lőrinczy: Az özevgy falu, A. Madelung: A megbélyegezettek, László I.: Eszter, Herceg G.: Végig Szerbián, Ibién: Hedda Gabler, Gubányi: Mukdénai sirok, Szomoró: A pékné, Borsszem: Srapnel naptár, Lakatos L.: A bécsi táncosnő, A. Madelung: A sziv, Szabolcska: Háborus versek könyve, Szomoró D.: A pékné, Bozsing T.: Rozmaring hercegnő, Drégely: Kisasszony férje, Kurt: A przymelli repülő, Szemere: Apró regények, Pásztor Árpád: Vengerkák, Molnár: Egy haditudósító emlékei, Gábor: Ciklámen, Mauissant: A porosz tiszt kívánsága, Ewers: Borzalmak könyve, Kálnoki: Ujságíró iskola, Horczog Ferenc: Uj idők 1915, Krudy: Pest 1915-ben, László: A kékhajú Fantom, Csikszentmihályi: Minden csak álom.

Németben: G. Hermann: Heinrich Schön jun, Hessel: Der Kramladen des Glücks, Lin-nankoski: Das Lied von der guttrotten Blume, Ganghofer: Die stählerne Mauer, Reise zur deutschen Front, Höcker O.: Die junge Exzellenz, Zeromski: Der Rächer, Kohlenegg: Die Treppe, Hirschfeld: Die Belowachs Ecke, Rasmussen: Der kalte Eros, Balner: Feine Fäden, Gerstmann: Die Spionin, Brie A.: Lady Hamilton, Ballestrem: Die Dame im Mond, Wotho: Aus tiefer Not, Stern Detler: Konstantinopel, Detler: Bulgaria, Braun, L.: Lebenssucher, Strindberg: Neue Waffen, Strobl K.: Der brennende Berg, Seeliger: Der gelbe Szedleb, Barch: Der Fileger.

Kölcsöndíj: havonként 1 korona 80 fillér vagy kötetenként fizetve 12 fillér.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is megjelő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona 60 fillér, vagy fizetetlenül 40 fillér.

Legujabbak: Anyos: Valahol a Tisza partján, Havasesőt csapkod a szél, Édes anyám sohse féltsen, Szirmai: Mágnes Miska, Bertha: Virág nyílt a fán... (Kisasszony férjéből.) Molnár: Gyere vissza régi idő, Zug a harang, Reményi: Hej fiúk, az élet mégis csak szép, Bertha: Dal két rózsáról, Parlagi: Ussok felől fagyos szél... Fráter: Kárpáti harci dal, Strauss: Liebeszauber (Walzer), Walldmüller: Veres-Fehér-Zöld (induló), Lohár: Der Sternzucker, Eysler: Feldpostbriefe. (Walzer aus der Operette „Die oder Keine“) Charley: Hollandi dal... (Öngysága ruhájából)

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

2821

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

VÉD-JEGY
FAX HIGIENIKUS SZIVARRAHÜVELYEK
1 DOBOZ (100 HÜVELY) 50 FILLÉR
Főraktár: Schvarcz Simon Fiai és Tsa cégnél.
6801

Használt ólom
megvételre kerestetik.

MEGHEDÍTŐTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD LÁTHATÓ ÍRÁSH IRÓGÉP

Ziffer és Hollós

Weitzer János-u. 11. (főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írásu amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és Edison-téle diktálógép,

„Procentó” kamatszámoló és több rendszerű számológép.

Üzemkellék

az öse es rendszerű írós számoló- és sokszorosító-

géphez, csakis elsőrendű minőségben.

COPYNG OFFICE

írású és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

minden rendszerű írósokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban jótállás mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönözése.

AMERIKAI IRODABUTOR.

Gyors- és gépiró szaktanfolyam.

HOSÖK SÖRE

TAVASZI IDENYSÖR

A legnagyobb sörözők egyike, melynek sörét mindenütt ismerték és szerették. A söröző 20 éves múlttal rendelkezik, melynek a kezdetétől mindig is a legújabb sörészeti technikákat alkalmazta. A söröző sörét mindenütt ismerték és szerették. A söröző 20 éves múlttal rendelkezik, melynek a kezdetétől mindig is a legújabb sörészeti technikákat alkalmazta.

Forhami söröző a kerek világon ismert. A söröző sörét mindenütt ismerték és szerették. A söröző 20 éves múlttal rendelkezik, melynek a kezdetétől mindig is a legújabb sörészeti technikákat alkalmazta.

FŐVÁROSI SÖRÖZŐ R. T. KÖBANYAN

Kapható nagyban és kiesznyben, hordókbán és palaakokban KAUFMANN LAJOS ÉS TÁRSA főraktárosnál, Boros Beni-tér 21. szám. Telefon 844. szám. Poharankint friss esapolásban Mózes Ferenc söresarnokában, Kötvös-utca 2. szám. Kánya Géza Városi söresarnokában és Werkmeister János Fekete bárány vendéglőjében. 1408

aját termésű, kitűnő, tisztán tezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

gy nagyobb mennyiségben, valamint palaakokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 4055
Fek Ferenc-utca 40. szám.

FOG. MOHR JEANNETTA

VIZSG. FOGTECHNIKUSNO

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesíttem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, oghuzás teljes érzésteinítéssel (agyasztás útján.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szábas mellett készíttetnek. Becses pártfogását kérve tisztelettel **Mohr Jeanetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. a. 2-7-ig. Vidékiek 24 órában belüli kielégítetnek. 1271

Jól jövedelmező

vállalat

500 koronával átvehető.

Cím: Kossuth-utca 33. 1382

FOG- tónészek, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból. =

FOG- koronák, hidak, egész fogorok szájpaddás nélkül aranyból, platinából vagy porcellánból. =

FOG- fogak eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogorok átalakítása, valamint javítása. =

FOGHUZAS. Tízéves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkelőbb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkönyvesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessek.
Telefon 10—11. száma.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

Leányinternátus

József főherceg-ut 19. sz.
I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külföldi tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.
Igazgató tulajdonos:
Stern Ilonka,
okl. tanítónő. 2027

Keveset használt

de teljesen üzemképes, 4 darab

szalmaprés

kézihajtásra, azonnal

eladó.

Nemes Kálmánnál

Makó. 1401

Buchsbaum és Társa

éég értesíti az igen tisztelt vevőkösönseget, hogy a

BALLY tavaszi

cipőkülönlegességei

női- és gyermekcipőkben, ugyancsak kiváló minőségű F. L. POPPER

női és férfi cipők

nagy választékban 1120

megérkeztek.

Fehérnemű gőzmosóda megnyitása!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy Kúri Mihály kezelemző és vegytisztító cég üzletéből kiléptem és a Bettelheim féle Aulich Lajos-ut. 2 szám alatt, a lovardával szemben levő régi Jöhrnévű gőzmosódat átvettem. — Főúrek-ésem az lesz, hogy a 12 évi gyakorlatban szerzett tapasztalataim alapján, a nagyközönség megelégedését munkámmal kiérdemljem, mert a mai kor igényeinek megfelelően berendezett gőzmosódámban bármilyen férfi és női fehérneműk a lehető legnagyobb gondal tiszta házilag kezelve mosomak és fényesre vasaltatnak a legelőbb árban. — Kérem a nagyérdemű közönség nagyrabecsült bizalmát rosszemre továbbra is fenntartani, a minék ellenében igyekeznél fogok a jövőben is a reámbizott munkát pontosan elvégezeni.
Kiváló tisztelettel:

Schrodt Irén.

Üzlet: Aulich Lajos-utca 2. szám.
Üzlet: Deák Ferenc-utca 2. szám,
(a „Függetlenség” mellett.) 1370

Ellűnt katonáink felkutatása iránt

Svájcha-, Hollandiába-, Wienbe-, vagy pedig

Közvetlen Oroszországba

a Mária Feodorowna orosz főhercegnő védnöksége alatt álló Oroszországi Központi Hadifogoly Tudósító Hivatalhoz ellűnt katonáink és magukról életjelt nem adó hadifoglyaik sorsa iránt levelet ír a Nagy Lajos hatóságilag engedélyezett gépirórája Debreczen, Csapó-utca 19. Fennáll 16 év óta. Kérjen ingyen tájékoztatást. Válaszbélyeg küldendő! A levél így címezendő: 1344

Nagy Lajos

irodájának Debreczen, Csapó-utca 19. sz.

Természetből arankamentes

vörös lóheremag

nagyban és kicsinyben kapható

Aradvármegyei gazdasági egyesület.

Telefon 463. 1365

Én Csillag Anna

186 cm. őriást hozom LOHELLEY-HAJANNAL, melyet saját találmányommal 14 hónapig használata által értem el. Ez az egyetlen alismart szer a haj kihalása ellen, a nővérs elősegítésére, a haj talajának erősítésére. — Uraknál rövid idő alatt tömött szálkátövesztés lesz elő, a hajnak és szálkának természetes fényt és hajlékonyságot kölcsönöz a megőrd a kora megőrzésére a legmagasabb korig.

Ára tégelynek: 4, 8 és 10 korona.

Pertal értékelés napoként a ymas előzetes bekioldos vagy utánrét ellenében a világ minden tájékára a gyárból, ahová az üzemek megrendelések intéződdék.

Csillag Anna Bécs, Kohlmarkt 51.

Tekintetes Csillag Anna uradnak! Öngyógyítására Szűgyény-Mariach, berlini osztrák-magyar követ neje megbízásából tisztelettel kérem, nevelm egy tégelyt az Ön kitűnő kenőcséből megkérve. Egyidejűleg fogadjon legjobb közönséget. A grófné Igaz diadéman nyilatkozatát kezőcsémnek eredőnyarótt.
Kiváló tisztelettel
Olga Frida, Öngyógyítására komornája.

Tekintetes Csillag Anna urad! Szívvelkedjék nekem utánvét mellett 2 tégelyt hajnövesztő kenőcséből küldeni. Meg vagyok lepve annak jó és gyors hatásától. Ha nem rövid idő alatt bámulatosan megőrdi és mindenütt utánövesztés mutatkozik. Kenőcsöt mindenkinek a legelőbbben ajánlhatom.
Tisztelettel
E. W. Zedwiz grófné, Unter-Neuberg b. Ansb.

Tek Csillag Anna urad, Wien. Sokat hallottam csodás hatású hajnövesztő kenőcséről, ezért is kérem, szívvelkedjék a mellékelt összeg fejében 4 tégelyt postaforgalimával hozzam juttatni. Ezen rendelést a legközelebbi postával varom.
Kiváló tisztelettel
Nyambs Koz, a drázi trvanki elő.
(Nyugat-Afrika.) 1367

Tek Csillag Anna urad, Wien. Ezennel kérem Önt, szívvelkedjék részemre egy 10 koronás tégelyt hajnövesztő kenőcséből küldeni. Szeretnék eredménye teljesen kielégítő, ezért is közönséget nyilatkozom. Rendelésemmek gyors ellátásáért hála, tisztelettel
Michailoff Jelena, Sofia (Bolg.) Brui Mased. H.

Raffia, hárs- és rézgálicot

eredeti csomagolással, továbbá

Hermato

permetező anyagot ajánl

Donáth Simon,

Vécsey-utca 4. 1415

A nagyérdemű Hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy a legújabb nyári eredeti berlini és bécsi modellek nagy választékban megérkeztek. Gyászkalapokban állandó nagy raktár. Alakításokat eredeti modellek után a legjutányosabban készítik. Továbbra is szives pártfogásukat kérve, vagyok teljes tisztelettel

HUNNIA női kalap szalon

tulajdonosnője,
Forray-utca 3. 1404

Apró hirdetések.

INGATLAN.

Szentleányfalvi
uton 2 hold, két éves herés kert
eladó. Mosóty István, Arad. 1410

Bérbeadó

Aradváros közelében hat kataszteri hold, jó minőségű szántóföld, egy, esetleg öt évre. Bővebb felvilágosítást nyújt Révay Ferenc, Liptóújvár. 1402

Edelspacher utca 11. sz. ház
eladó. 1897

KÜLÖNFÉLE.

Igás

szekérrel fuvarozást elfogad. Haszszinger-u. 6. Telefon 744. — Ugyanott egy teljesen új kerékpár eladó. 1224

Tyukszem

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer Hehs gyógyszerész tyukszem tapasza. A legmegrögzöttebb tyukszem a tapasz párnapos használata után leválik, a gyöttrő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 50 fillér, Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész Arad.

Helacit.

A legértelmeztetlenebb arcszépítő és finomító. Izadó, fényes, zsíros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotrú öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevónva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs pipereszappan és vegyészeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Menthol sósborszesz.

Tiszta, egészséges, zamatos, erősítő, edző, hűsítő, frissítő, fertőtlenítő és fájdalomnyhító háziszser. Ára 50 fillér és 1 korona. Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételtnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

3110—1916. kb.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 9679—1899. szám alatt kiadott és az érdeklődők által hivatalos órák alatt hivatalomnál megtekinthető körrendelet és utmutatás alapján meghagyom a mező- és kertgazdasággal bíró lakosoknak, hogy a hernyó, vértetű, darázs cserebogár, lisztes répa barkó, nagy bamvas vinecellerbogár és e neikán mutatkozó marokkói sáskát alaposan irtják. Ezen rovarok, azoknak tojásai, lepkei és fészkei irtása addig folytatandó, míg teljesen ki nem pusztítottak.

Figyelmeztetem az érdekelte-

ket, hogy aki a fentebb elősorolt irtásokat f. év március hó 20-ig elmulasztja, úgy az irtás annak költségére minden további értesítés nélkül, hatóságilag lesz folytatva téve és ezenkívül az 1894. évi XII. tc. 95. §. a) pontja alapján 5 napi elzárásra átváltoztatható 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel lesz büntetve.

Arad, 1916. évi március hó 3.
Green Nándor,
főkapitány.

Levélbélyeg

gyűjtőknek 61 darab jótállás mellett valódi, különféle ritka bélyeg 36 korona katalógus ár helyett csak 5 korona 30 fillér. Gyönyörű bélyeg választékot vevőknek rendelkezésére bocsajtom. — 36 oldalas bélyeggyűjteményt kívánatra mindenki megkapja. 8883

Béla Szekula, Luzern (Sweic.)

Matteine-féle

patkány- és egérintás

uj eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok **patkány- és egérintőszert**. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintőszert bacillus árai:

- 1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.
- 1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine”

vegyészeti laboratorium
Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10—45. 2811

Olcsó tűzifa!

fűrészelt fa métermázsanként

6 korona
Aufricht Miksa

fakereskedésében, Kosuth-utca sarkán. O-temető előtt. 1417

Megnyílt
a nyiregyházai
krumplicsarnok!

Valódi nyiregyházai burgonya kapható kizárólag

Spielmann Albertnél

Aradon, Karolina-utca 5. szám alatt, jobbra az udvarban.

Elárúsítás kicsinyben és nagyban a legolcsóbb árban. 1418

Ugyanott vetőburgonya is kapható.

Szöllőkaró Aranyat

Hasított tölgyfa szöllőkaró I. és II. osztályu, 7 láb, 2.20 m. hosszú, kitűnő tölgyfa-minőségben megrendelhető

Holländer Ig. és Fia
cégnél Aradon

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos

óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 9f4.

Uraságok és kereskedők figyelmébe!

Munkások és hadifoglyok részére ajánlok egy nagymennyiségű raktáron levő árut. Amíg a készlet tart, a következő olcsó árban számítom nagyobb vételknél: 1411

- 500 drb posztó Mikádó, szörme gallérral, melegen bélelve... Kor. 25.—
- 500 drb meleg vattás téllkabát ... Kor. 15.—
- 1000 drb meleg pantalló nadrág ... Kor. 7.—
- 1000 drb meleg téli trikó ing... Kor. 5.—
- 1000 drb meleg téli trikó nadrág ... Kor. 5.—
- 100 drb meleg téli britsis nadrág... Kor. 10.—
- 1000 pár komisz ing és lábravató, párja ... Kor. 6.—
- 500 pár erős munkás bakkancs patkóval és szeges talppal, párja ... Kor. 25.—

Nagyobb mennyiségű munkás ruhát kívánatra méret után is készítek bármely minőség és mennyiségben. Ne mulassza el senki ezen alkalmi vételt, mert ezen árért később nem lesz kapható

HERZFELD GYULA ruhakereskedőnél,
Asztalos Sándor-u.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss: **Hajós-féle**

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagy viszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.”
Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Hajfestő

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni, a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szörvesztő-DepHör.

Elkitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szörvejt aro, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 2 korona.

Hajós Arpád

A fenti szerek kaphatók a készítőnél
ARAD, Andrássy-tér 22. sz.
Alapítotott 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetéseket előre fizetendő.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELÉZÉS.

Katona urilember

tiszteletes barátságot kötne jobb módú úri hölgygyel. Levelet „Diskréció biztosítva” jellegre a kiadóba kér. 1894

„Hóféherke”.

Napsütéses, gyönyörű napon, gyönyörű napot szerzett számomra másik levele is. Hogy milyennek képzelem magát? Nos, hogy is mondjam?... Hát... hát... csakis olyan lehet, mint egy jelenés, mint egy mesely e szomorú világban, mint egy esőndes áorándnak, édes epedésnek sejtelmes álma, kinek szíve tiszta és ragyogó és akinek lelkében különös varka álmok tanyáznak. Ugy-e, hogy eltaláltam. S ha igen, úgy nagyon kérem, adjon alkalmat a megismerkedésre, mert ezek az édes kisleányok tudhatják a legjobban, hogy a bizonytalanság a lassan élő mérég. 1407

Úri leányok.

A küzdelem, nélkülözés és szenvedés közben jól esne valami szórakozást is találni. Ki volna az a két fiatal úri leány, kik kedves leveleikkel felvidítanának bezzúlnket. Ha volna nekik ilyen kedves honleányok, írjanak „Két fiatal lányt” jellegre 305/407. H. század. Tábori posta 126. 1872

Vidéki

fiatalember megismerkedni óhajt tisztességes szándékból önálló úrnővel, akivel szórakozás céljából találkozhasson és kit elkísérne sétinhaba, mosiba. Levelet ismerkedés helyével és idejével megjelölve „Önös” jellegre a kiadóba kér. 1860

ALKALMAZÁST NYER.

Egy idősebb

csölyves munkafelügyelő felvétetik a plakógyárba. Gróf Tisza István-utca 28. 1404

Úgyes elárnattendő,

késbe dolgozó és tanuló leányok felvétetnek. Dalm Paula, Weitzer János-utca. 1898

Fiatall segéd,

lehet női vagy női dívat szakmából, felvétetik Némessány M. ruhatelepén Arad. 1848

Egy,

a fűserszakmában gyakorlatlalt bírő leány felvétetik. Pollak József fűszernagykereskedésében. 1895

Mozdonyvezetőt

azonnali belépésre keres Dósi cég fűsemvezetősége. Bál. Irásbéli ajánlatok fizetési igények megjelölésével fenti címre küldendők, a gyors elintésés és közvetlenség érdekében azonban személyes bemutatkozás Bokszegeből állomáson ajánlatos. 1847

Irodistanó

vagy nyugdíjas egyén, magyar-német levelező, azonnal alkalmazást nyer. Luttwak József, Asztalos Sándor-utca 8. 1874

Egy mindenes,

ki önállóan írni tud, jó fizetéssel felvétetik. Bővebbet Andrásy-tér 10., házmester. 1885

ALKALMAZÁST KERES.

Úgyes masamód,

lakásban évállal kalapdiszítést és alakítást, jutányos áron. Gróf Károlyi-utca 14. 1412

Jobb irodai munkaerő

délutáni foglalkozást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1422

Vidékre ajánlikosik

fiatal irodistanó, esetleg pénztárhoz is. A magyar, német, román és szerb nyelvet tudja. A gyors és gépirást is érti. Legjobb referenciákkal rendelkezik. Címe a kiadóhivatalban. 1896

Egy jobb megjelölésű

leány ajánlikosik nagyobb úri házhos szobaleányoknak. Cím a kiadóhivatalba. 1409

Hadmertes fiatalember

sőrraktárban vagy ehhez hasonló raktárnoki állást keres március 15-re. Cím Németh Gyula Szabadhely, házszám 846. 1828

Könyvelőnő

magyar levelezéssel, gépirással, megbízható, önálló munkaerő, azonnali állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1268

OKTATÁS.

Évvégi vizsgálatokra, érettségire jól előkészít másodéves tanárjelölt, jeles nyelvész és matematikus. Megkeresést „Pontos” jellegre a kiadóhivatalba kér. 1414

ELADÓ LAKÁS.

Modern

háromszobás lakás május 1-re eladó Kassai-utca 6-7. szám alatt. 1418

Magános ház

virágos kert és parkított udvarral azonnali, esetleg május 1-re eladó. Bővebbet Gróf Tisza István-utca 28. szám. 1264

G-inosan

butorított szoba kiadó. Kölessey-u. 8. sz. alatt. 1400

Május 1-re

2 szoba, konyha, mellékhelyiségekkel és kerttel kiadó Demeter-utca 85. Bővebbet Plakóta-gyár, gróf Tisza István utca 28. 1840

Három utcai,

4 udvari szobából álló lakás Andrásy-tér 8. sz. alatt május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 utcai

elegánsan butorított szoba discret bejárattal, fürdőszoba használattal, azonnali kiadó. Ugyanott több pincehelyiség raktárnak vagy műhelynek alkalmas, azonnali kiadó. Heszinger-utca 5. 5050

3 szoba

fürdőszobával, május 1-re és műhelynek vagy raktárnak alkalmas helyiség azonnali kiadó Lovard-utca 1., Attila-tér sarok. 1008

2 szobás

udvari lakások Andrásy-tér 8. sz. alatt azonnali kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Egy 5 szobás

II. em. modern lakás, minden mellékkeliségekkel, Patófi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél. 844

2 szobás utcai lakás

elő- és fürdőszobával, villanyvilágítással, május 1-re kiadó. Darányi János utca 4. 965

Andrassy-tér 8. sz.

alatt egy l. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnali kiadó. Bővebbet a házmesternél.

LAKÁST KERESNEK.

Május 1-re

a város központjában keresek háromszobás modern lakást. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 877

ÜZLETEK.

Jóforgalmu dohánytözsede

kerestetik átvételre. Cím a kiadóhivatalban. 1419

Keresek

április 15-re, esetleg május 1-re óvadékkal, jóforgalmu italmérést elszámolásra. Ajánlatokat „Szakképzett” jellegre a kiadóhivatal tovább. 1406

Eladó

egy jóforgalmu vendéglő. Cím a kiadóhivatalban. 1870

Andrassy-tér 8.

számos házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytözsedeinek alkalmas — azonnali kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalban, József Némessány-utca 28. szám.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

2 éves bonyhádi faj

tenyészbika eladó. Bővebbet Fendlinger Pál, Temes-Szépfa. 1418

Eladó

egy jókarban lévő íróasztal Kossuth-utca 27. 1421

Fajtisza

ujfundlandi és szenternáthegyi 2 éves, dressirozott kutyák, ocsón eladó. Demeter-u. 95/b. sz. alatt. 1899

Tavaszi divatiapok,

gyermek divatkosztüm és kalapalbumok kaphatók. Knieser J. és Társa, Dobó-u. 2., Polgári finiszkola mellett. 1061

Megvételre keresek

egy rövid zongorát, egy használt varrógépet és egy használt ajtót. Cím a kiadóhivatalban. 1892

Kékkövet

ólesón pótol Cnprin permeneszeszer. Beszereshető Kovács Soma és Társánál, Arad. 1292

Szappant

75 százalékkal kevesebbet fogyasztunk bevált John gémoszószéppel. Előnyösen beszerezhető Kovács Soma és Társánál, Aradon. 1292

Egy pianó

kerestetik bérbe, esetleg megvételre. Rosenberger, Heim Domonkos-utca 2. 1867

Eladó

angol garnitúra és egy varrógép. Bővebbet Deák Ferenc-utca 16., balra, 1. ajtó. 1878

Eladó

cc. 100 mm. 6 cm. magas iparvasuti sín és 260 db dupla fonott gyékén. Cím a kiadóban. 1888

Veszek

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát, valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignác, ruhakereskedő Arad, Szentpál-u. 12. szám. 229

„Eos”

színes és lack cipőtisztító 70 fillér. Geoba patent sámfá párja 8 kor. Cipőtözsede, Andrásy-tér 22. 181

Modern, finom és olcsó

levélpapírost Pichlernél Szabadságtér 1. kaphat. 811

Az Aradi és Csannadi Egyesült Vasutak borsosjenői és apátiaival kerészeteiben a legjobb minőségű, fajtisza, erős példányu, alacsony és magas törésű rozsfák, különböző gyümölcsfa esemeték és üveg-házi növények szállítása megkezdődött. Mérsékelt árak mellett megrendelések elfogadjának ACSEV. külön birtok-kezeléségnél ACSEV-palota, József Némessány-utca 22. szám. 1086

Új butorhitell

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön és részletfizetésre szállított. Barai Károly bej. cég butorhitelben Aradon, Asztalos Sándor-utca 8. sz. 818